Hoofdstuk 2
Dossieranalyse

In dit hoofdstuk analyseert Myria twee gerechtelijke dossiers rond mensenhandel waarin het als burgerlijke partij inzage heeft gekregen. Die analyse geeft een inkijk in de manier waarop een onderzoek wordt opgestart en wordt gevoerd op het terrein. Daarnaast wordt er in dit hoofdstuk voor de voornaamste uitbuitingsvormen een beeld van het fenomeen mensenhandel geschetst. Dit jaar wordt er in het verlengde van de focus bijzondere aandacht besteed aan een omvangrijk Latijns-Amerikaans dossier rond seksuele uitbuiting.

De analyse is gebaseerd op de processen-verbaal van die dossiers en is vooral toegespitst op het criminele systeem en het slachtofferperspectief. In de eerste plaats worden de synthese-pv's, waarin de speurders het dossier samenvatten, grondig en kritisch doorgelicht. Ook zijn de aanvankelijke pv's uitgebreid onder de loep genomen. Die leren op welke basis het dossier concreet werd opgestart en of er slachtoffers werden geïntercepteerd en gedetecteerd. Daarnaast bevat het dossier de pv's met de verhoren van slachtoffers, verdachten en getuigen; de informatie-pv's; de mappen van de afgeluisterde gesprekken op basis van de telefoontap; de observatierapporten en tot slot de rapporten van rogatoire commissies. Het bestuderen van concrete dossiers vormt een hoeksteen om het beleid te evalueren. Dat leidt tot kennis over de implementatie van het opsporings- en vervolgingsbeleid op het terrein, en over de knelpunten die daarbij opduiken.

Bevindingen als deze vormen telkens opnieuw een essentiële bron van informatie voor de focus van het jaarlijkse evaluatieverslag van Myria en een onmisbare basis om aanbevelingen te formuleren.

1. Seksuele uitbuiting: Latijns-Amerikaans dossier Charleroi

Inleiding

In dit dossier van Charleroi werden er in 2018 en in 2019 tientallen Latijns-Amerikaanse en meerdere Roemeense slachtoffers seksueel uitgebuit in privéplaatsen in La Louvière en in Lodelinsart via twee gelieerde Latijns-Amerikaanse criminele netwerken met diverse vertakkingen. De klanten werden bereikt via de websites "*Quartier Rouge*" en "*Cyberotica*". Sommige slachtoffers verklaarden als masseuse geregistreerd te staan maar op basis van '*happy endings*' te werken (zie verder punt 1.3.1.: Profielen sekswerkers: Smokkelslachtoffers). De beklaagden van de beide netwerken werden veroordeeld voor mensensmokkel en voor uitbuiting van prostitutie. Twee hoofdbeklaagden van het tweede netwerk werden daarnaast vervolgd en veroordeeld voor mensenhandel. Meerdere beklaagden werden veroordeeld voor het verkopen van drugs.[398]

Voor de leesbaarheid van de tekst werd ervoor gekozen om niet met afkortingen van namen te werken maar met schuilnamen en bijbehorende schema's.

398 Bergen, 5 oktober 2022, 4e k., Corr. Henegouwen, afdeling Charleroi, 27 oktober 2021, 6e k. Zie Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2023, Een keten van verantwoordelijkheden*, pp. 102-103; *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2022, Gebonden door schuld*, pp. 70-71 en de website van Myria (rechtspraak).

1.1. Crimineel systeem

Volgens het Openbaar Ministerie waren er in dit onderzoek veel slachtoffers en veel verdachten, van wie sommigen niet konden worden gelokaliseerd. Daarnaast was er in het dossier sprake van vertakte netwerken en dat zowel in België als in bepaalde andere landen.

1.1.1. Criminele netwerken

De link tussen de twee netwerken was een oud fabrieksterrein in Lodelinsart dat omgebouwd was tot een groot appartementsblok. Dat vormde de voornaamste uitvalsbasis van tientallen sekswerkers die er in appartementen met privékamers actief waren. De eigenaar van het gebouwencomplex, de Franse beklaagde Michel, was de sleutelfiguur en fungeerde als tussenpersoon met alle hoofdbeklaagden. De bewaker van het gebouw, de beklaagde Ali, was een tussenpersoon tussen de verschillende hoofdbeklaagden en leverde hun ook cocaïne. In het verleden had hij nog een café uitgebaat samen met Gilberto, de partner van de hoofdbeklaagde Dulce van het eerste netwerk.

De beklaagde Michel verhuurde de appartementen aan de hoofdbeklaagden Mae en Fausto van het tweede netwerk en aan de hoofdbeklaagde Dulce en haar partner Gilberto, die in dit appartementsblok zelf meerdere appartementen hadden gekocht. Daarnaast verhuurde hij privékamers aan sekswerkers, onder wie meerdere Roemeense en enkele Belgische personen, die hem hoge huurbedragen op basis van weektarieven moesten betalen en voor eigen rekening konden werken. Hij bracht ook Latijns-Amerikaanse sekswerkers mee van zijn reizen naar Portugal. Hij had zelf een groot appartement waar hij *sex parties* organiseerde in samenwerking met het tweede netwerk. Deze eigenaar genoot volgens meerdere verklaringen en berichten op sociale media bescherming dankzij sommige corrupte politiemensen die seksklanten waren (zie verder punt 1.1.4.: Corruptie politie).

Eigenaar Michel staat in de politiedatabank geregistreerd voor feiten van “uitbuiting van prostitutie, witwassen, vrijwillige slagen en verwondingen en inbreuken inzake sociale documenten”. Hij heeft meerdere vennootschappen, ook in het buitenland, die financieel werden onderzocht (zie verder punt 1.2.4.: Financieel onderzoek).

	Eerste netwerk	Tweede netwerk	Samenwerking Geen beklaagde	MS-MH
Dulce	Chef hoofdbeklaagde			MS
Gilberto	Partner chef hoofdbeklaagde			MS
Sophie	Belgische *telefonista* Opstart dossier			MS
Michel	Eigenaar Lodelinsart Corruptie politie	Eigenaar Lodelinsart Corruptie politie		MS
Mae		Hoofdbeklaagde coördinatie		MH-MS
Fausto		Partner assistent hoofdbeklaagde		MH-MS
Ali	Contact met eerste netwerk	Bewaker Lodelinsart Drugsleverancier		MS
Valentin		Chauffeur Ronselaar Chaperon		MS
Jean			Drugsdealer Charleroi met bewaker Ali Hotel Charleroi Pooier Plan bordeel met hoofdbeklaagden en chauffeur Valentin	
Agostinho			Pooier Schaarbeek Samenwerking Chauffeur Valentin	
Telma			Schaarbeek Partner Agostinho *telefonista*	

a. Eerste netwerk

Het eerste prostitutienetwerk werd uitgebaat door de Braziliaanse vrouwelijke hoofdbeklaagde Dulce. Zij had het netwerk opgezet en geleid, de rol van de leden bepaald en instructies gegeven over de opvang van de sekswerkers bij hun aankomst op de luchthaven, over de spreiding van de sekswerkers op de verschillende prostitutielocaties en over het telefoonbeheer. Zij ontving de helft van de opbrengsten van de vrouwen die voor haar werkten en bepaalde de arbeidsvoorwaarden (uren, tarieven en locaties). Volgens de verklaringen van de Belgische *telefonista* Sophie kon hoofdbeklaagde Dulce op een goede dag 8.000 euro verdienen met prostitutie.

Een tweede beklaagde Gilberto, een Belg van Syrische afkomst en de partner van hoofdbeklaagde Dulce, hielp haar met het opstellen van de advertenties, met de publicatie ervan op de website "*Quartier Rouge*" en met de aankoop van het voor de prostitutie benodigde materiaal. Hij zamelde voorts het geld in dat de prostitutie opleverde en regelde de huur van een flat. Hij had meerdere vennootschappen, onder meer binnen de bouwsector.

Drie andere vrouwelijke beklaagden, een met de Belgische en twee met de Peruviaanse nationaliteit (moeder en dochter), fungeerden als *telefonistas*[399]. Zij beantwoordden telefoontjes van klanten en maakten de afspraken. Ze kregen daarvoor 5 of 10 euro per klant. Bij de huiszoeking van de Belgische *telefonista* werden er notaboekjes met vermeldingen van geldtransacties over het prostitutiewerk aangetroffen en in beslag genomen.

Deze *telefonistas* werden gerekruteerd in de periode dat zij als schoonmaaksters werkten in het café van medebeklaagde Gilberto.

Een van de *telefonistas* legde tijdens haar verhoor uit hoe alles in zijn werk ging:

"*Le client prend contact par téléphone et est dirigé vers une adresse, la prostituée est avertie par WhatsApp. Lorsque le client arrive, la prostituée fait savoir la durée de la prestation choisie par celui-ci, et prévient de l'heure de départ du client, … Je communique essentiellement avec elle sur WhatsApp afin de la tenir au courant des comptes des filles.*"

Twee andere beklaagden waren chauffeurs. Het betrof de zoon van de hoofdbeklaagde Dulce (een Braziliaan) en een Belg. Zij pikten de sekswerkers op bij hun aankomst in België op de luchthavens van Charleroi of Brussel en brachten hen naar de prostitutielocaties of vervoerden hen van de ene prostitutielocatie naar de andere.

Een Belgische beklaagde was beroepsfotograaf en maakte op verzoek van de hoofdbeklaagde tegen betaling pikante foto's van de sekswerkers voor de online advertenties.

Een andere Belgische beklaagde was eigenaar van de prostitutieappartementen in La Louvière en had een abnormaal profijt gerealiseerd. Hij had als tussenpersoon de fotograaf in contact gebracht met hoofdbeklaagde Dulce. Hij kreeg gratis seks, waartoe de sekswerkers door de hoofdbeklaagde werden aangezet.

Ontstaan eerste netwerk

De verklaringen van hoofdbeklaagde Dulce en haar partner Gilberto geven een interessant beeld van hoe dergelijke netwerken spontaan zijn ontstaan en geleidelijk zijn gegroeid op basis van een platte hiërarchische structuur met koppels als kern, waarbij de vrouw een centrale rol speelt. Volgens informatie van de politie beheerden Dulce en Gilberto al sinds februari 2015 vanuit een privéhuis in La Louvière een prostitutienetwerk met Braziliaanse sekswerkers afkomstig uit de Spaanse stad Valencia. In februari 2016 werd Gilberto bij dat huis in La Louvière door de wijkagent gecontroleerd in het bijzijn van drie Braziliaanse sekswerkers.

Dit eerste netwerk ontstond volgens de verklaringen van de beklaagden begin 2016 toen Dulce zelf nog als sekswerker in een champagnebar in Brussel werkte. Toen heeft zij Gilberto leren kennen en groeide het idee van een eigen netwerk. Nadien hebben ze in 2018 zonder succes nog geprobeerd een champagnebar in Kortrijk over te nemen.

Gilberto verklaarde tijdens zijn verhoor het volgende over de opstart van hun netwerk:

"*En février/mars 2016, quand ça devenait un peu sérieux entre nous, elle m'a dit qu'elle voulait arrêter de se prostituer car elle m'aimait et elle voulait subvenir aux besoins de ses enfants qui étaient restés au Brésil en leur envoyant de l'argent. Elle a alors eu l'idée de faire travailler des prostituées pour elle*".

399 Zie deel 1, hoofdstuk 2, punt 2.: Organisatie van de uitbuiting.

Hoofdbeklaagde Dulce legde verder de context uit tijdens haar verhoor:

"*Au départ, début 2016, je me prostituais seule et travaillais pour mon propre compte. Ensuite d'autres filles sont venues me rejoindre pour travailler. Ces filles provenaient des contacts que j'avais noués en Espagne lorsque je vendais de la lingerie fine. À ce moment, chacune travaillait pour son propre compte. J'ai alors commencé à gérer les téléphones relatifs aux annonces internet, les filles me donnaient 10 euros par client qui montait. Cela n'a duré qu'une semaine. Ensuite, les filles me reversaient 50% de leurs gains. Je continuais à faire la téléphoniste. Je travaillais également de temps en temps en me prostituant*."

Bij het vertrek van een sekswerker zocht ze een vervangster:

"*En général, lorsqu'une fille partait, je lui demandais si elle connaissait une autre fille qui serait intéressée pour travailler. C'est arrivé que des filles reviennent avec moi d'Espagne afin de travailler pour moi en Belgique. La plupart des filles, je les trouvais sur le groupe WhatsApp des filles actives dans la prostitution. En fait, chaque fille qui vient travailler connait d'autres filles intéressées pour se prostituer, c'est ainsi que se crée le réseau des contacts. D'Espagne sont revenues avec moi dans l'avion trois ou quatre filles maximum. Il y avait également des filles de l'Est qui travaillaient pour moi mais celles-là je n'ai pas été les chercher, elles sont venues d'elles-mêmes. Par exemple, à Lodelinsart, il y avait trois filles roumaines qui travaillaient pour moi lors de votre intervention du mois de juin l'année dernière. Elles étaient là depuis environ une semaine. Je ne connais pas leur identité mais elles ont été auditionnées par vos services. Elles partageaient également 50% de leurs gains avec moi.*"

Dulce moest vaak naar het buitenland en zocht een telefoniste en een vertrouwenspersoon om haar financiën te regelen. Gilberto verklaarde in dat verband hoe hij haar boekhouder was geworden:

"*Elle a donc trouvé quelqu'un, une femme brésilienne dont je ne connais pas l'identité, pour répondre au téléphone et dispatcher les clients mais elle continuait à faire le relevé des gains elle-même. Pour rendre service, il m'est arrivé d'aller chercher l'argent moi-même auprès des prostituées pour l'envoyer à Dulce au Brésil via Moneygram ou Western Union. C'est à cette occasion que Dulce m'envoyait quotidiennement le relevé des gains des prostituées, une sorte de journalier par prénom … Il y a eu des prostituées de toutes nationalités (arabes, latinos, européennes …). Je ne sais pas comment cela se passait, je savais juste que Dulce recevait des appels des prostituées qui lui demandaient une place pour travailler.*"

b. Tweede netwerk

De twee hoofdbeklaagden die werden vervolgd en veroordeeld voor mensenhandel maken deel uit van het tweede netwerk. Het betreft een koppel dat werd gevormd door een Belgische vrouw (Mae) van Braziliaanse afkomst en een Braziliaanse man (Fausto). Uit sms-berichten blijkt dat ze al minstens sinds 2017 een prostitutienetwerk beheerden. Vooral vanuit dat tweede netwerk lopen de meeste vertakkingen waarbij de medebeklaagden zelf lokale prostitutie-initiatieven begonnen op te zetten of te ondersteunen.

De hoofdbeklaagden baatten voornamelijk vanuit het appartementsgebouw in Lodelinsart hun netwerk uit op basis van een fiftyfifty verdeling met de sekswerkers. Volgens de verklaringen van Mae verdiende ze maandelijks tussen 5.000 en 8.000 euro aan prostitutie. Zij plaatste de seksadvertenties online, fungeerde als *telefonista* en kwam het geld ophalen bij de meisjes. Ze rekruteerden met valse beloftes de slachtoffers via sociale media en in het buitenland, zelfs in Oekraïne, en brachten hen in sommige gevallen over naar België of zorgden voor vervoer. In België werden zij nauwgezet gecontroleerd, waarbij ze zelfs niet zonder toelating het gebouw mochten verlaten. Daarnaast hadden de hoofdbeklaagden meerdere vennootschappen in het buitenland die financieel onderzocht werden (zie verder punten 1.1.2. en 1.2.4.: Vennootschappen, Financieel onderzoek). Fausto reisde daarvoor vaak tussen Brazilië, Oekraïne, Portugal, Spanje en België.

Nog een andere beklaagde is de Marokkaan Ali, die optrad als bewaker en nachtwaker in Lodelinsart. Hij bracht de klanten naar de kamers, vaak in groep voor de seksfeestjes, en verkocht cocaïne aan de klanten en de sekswerkers (zie verder punt 1.1.1: Criminele netwerken: Vertakkingen en 1.1.3.: Drugs). Hij hield de sekswerkers op agressieve wijze in de gaten (zie verder punt 1.3.3.: Elementen mensenhandel). In de politiedatabank staat hij onder meer geregistreerd voor feiten van illegaal verblijf, drugs, bendevorming, diefstal en geweldpleging.

Nog een andere beklaagde Valentin fungeerde als chauffeur en ronselaar voor het netwerk. Hij bespeelde de gevoelens van verliefde jongvolwassen sekswerkers en trad op als hun chaperon (zie verder punt 1.1.1.: Criminele netwerken: Vertakkingen).

c. Vertakkingen

In het dossier is er sprake van meerdere vertakkingen over heel België die in het verlengde van dat onderzoek in Charleroi niet verder konden worden onderzocht. In de slachtofferverklaringen wordt er veelvuldig verwezen naar andere privéplaatsen waar de slachtoffers sekswerk geleverd hebben via de ondersteuning of de contacten van de hoofdbeklaagden of hun medeplichtigen. Het aanbod van deze vertakkingen en de mogelijkheid tot verschuivingen bemoeilijken het onderzoek maar spelen eveneens in op de vraag naar mobiliteit van de prostitutie, wat vooral kenmerkend is bij de Latijns-Amerikaanse sekswerkers. De seksdatingsites bieden op dat vlak veel bijkomende mogelijkheden.

De netwerkanalyse van deze vertakkingen is belangrijk om het volledige criminele systeem te kunnen ontmantelen, zodat er geen verschuivingen plaatsvinden naar andere plaatsen waar er geen onderzoeken werden gestart. Dat toont aan hoe in de praktijk het criminele systeem van een prostitutiecarrousel met diverse cellen flexibel functioneert.

Op basis van de slachtofferverklaringen heeft Myria een netwerkanalyse uitgewerkt en een aanzet gegeven tot beeldvorming van dat Latijns-Amerikaanse prostitutiesysteem.

Het Braziliaanse slachtoffer van mensenhandel Paolina verklaarde over het gebouw in Lodelinsart:

"*Il y avait souvent une rotation entre les filles qui partaient ou venaient dans l'immeuble chaque lundi ou mardi*".

De beklaagden hebben daarover verklaringen afgelegd. Zo beschreef de Marokkaanse bewaker Ali tijdens zijn verhoor deze mobiliteit en de prostitutiecarrousel in het appartementsgebouw in Lodelinsart:

"Il y avait des filles brésiliennes et des Roumaines. Mais les Brésiliennes étaient très nombreuses. Il devait y avoir une quinzaine ou une vingtaine de filles. Michel m'a expliqué qu'il y avait un roulement entre les filles, elles changeaient presque toutes les semaines. Michel m'a montré le site internet Quartier Rouge".

Sekswerkers slachtoffers verklaringen	**Chef Mae-Fausto**	**Eigenaar Michel**	**Bewaker Ali**	**Chauffeur Valentin**
Fia Sekswerker	Drogenbos			
Fia Sekswerker	Dochter Fausto Vakantiehuis La Louvière			
Paolina Slachtoffer MH	Brussel: vriendin chef Vervoerd in opdracht			
Paolina Slachtoffer MH	Brussel			
Braziliaanse masseuse Slachtoffer MS	Etterbeek Beheer	Etterbeek Eigendom		
Paolina Slachtoffer MH			Hotel Charleroi Dealer Jean	
Lara Slachtoffer MH			Dealer Jean Poging overname Lodelinsart	
Lara Slachtoffer MH	Plan bordeel Drugsdealer Jean		Plan bordeel Drugsdealer Jean	Plan bordeel Drugsdealer Jean
Lara-Luisa Slachtoffer MH				Samenwerking Antwerpen
Lara-Luisa Slachtoffer MH				Samenwerking Schaarbeek Koppel Agostinho en Telma

Vertakkingen van hoofdbeklaagden Mae en Fausto in het Brusselse en in La Louvière

Op basis van meerdere slachtofferverklaringen en bijkomende vaststellingen blijkt dat de hoofdbeklaagden van het tweede netwerk nog prostitutiehuizen hadden in Drogenbos, Etterbeek, Brussel (privéplaatsen) en La Louvière. De politie had bij de hoofdbeklaagden huurcontracten aangetroffen voor een vakantiehuisje in La Louvière. Bij navraag van de politie was dat gelinkt met een Braziliaanse vrouw tegen wie een onderzoek was opgestart voor uitbuiting van prostitutie van twee Braziliaanse sekswerkers.

De Braziliaanse sekswerker Fia verklaarde tijdens haar verhoor bij het zien van een foto van hoofdbeklaagde Mae ook voor de dochter van de hoofdbeklaagde te hebben gewerkt:

"Je l'ai connue il y a deux ans dans une maison à La Louvière. J'ai travaillé du 27 décembre 2018 au 4 janvier 2019 en tant que prostituée pour la fille du mari de Mae, qui se prénomme X., et sa copine. Ensuite, je suis allée à Drogenbos pour travailler pour Mae pendant douze ou quinze jours environ, toujours en tant que prostituée. Tout est noté dans le carnet de notes que vous avez trouvé dans ma valise".

Het Braziliaanse slachtoffer van mensenhandel Paolina verklaarde dat ze op twee prostitutieplaatsen in Brussel heeft gewerkt:

"Après, je me suis rendue à Bruxelles afin d'y travailler également dans la prostitution. J'ai travaillé jour et nuit durant une semaine. Il s'agissait également d'un immeuble qui fonctionnait comme à Lodelinsart. À Bruxelles, je devais partager mes gains avec une femme prénommée Y. Il s'agit d'une amie de Fausto. Je me suis rendue à Bruxelles avec un taxi conduit par une connaissance de Fausto … Il y avait également une maison sur Bruxelles qui leur appartenait. Il y avait de la prostitution. Je suis personnellement passée par cette maison. J'y ai reçu un client".

Daarnaast verklaarde een Braziliaans slachtoffer van mensensmokkel en uitbuiting van prostitutie (zie verder punt 1.3.1.: Profielen sekswerkers: Profiel slachtoffer mensensmokkel masseuses) dat ze ook gewerkt had in een appartement in Etterbeek waarvan Michel de eigenaar was en dat beheerd werd door hoofdbeklaagde Mae.

Vertakkingen van bewaker Ali en drugsdealer-pooier Jean

Drugsdealer Jean was een belangrijke seksklant van het tweede netwerk en een goede vriend van de bewaker-cocaïneleverancier Ali en de eigenaar Michel van het appartementsgebouw in Lodelinsart. Hij kende eveneens de hoofdbeklaagden Mae en Fausto en heeft een eigen netwerk opgezet. Volgens het 19-jarige slachtoffer van mensenhandel Lara waren er concrete plannen om samen met Mae en Fausto, de chauffeur-ronselaar Valentin en een andere drugsdealer een bordeel op te starten. Bewaker Ali verklaarde tijdens zijn verhoor dat hij zich verzet had tegen een poging van Jean "om de meisjes van het hele gebouw in Lodelinsart over te nemen, want hij wou dat alle meisjes voor hem gingen werken". (zie verder punt 1.1.3.: Drugs)

Het slachtoffer van mensenhandel Paolina (zie verder punt 1.3.1.: Profielen sekswerkers: Slachtoffer mensenhandel) onthulde tijdens haar verklaringen dat een van de oudere sekswerkers Z. zelf ook een netwerk had opgezet met Jean:

"Z. faisait venir les filles du Brésil, d'Espagne et de Rome en Italie. Elle apportait des clients aux filles. Elle s'entendait bien avec Jean et elle lui apportait souvent des filles … Jean allait dans un hôtel dans la région de Charleroi. À cet hôtel, il y avait également des filles qui se prostituaient. C'est Z. qui envoyait des filles à cet hôtel et des clients de Jean".

Samenwerkingsverbanden van chauffeur-ronselaar Valentin

De chauffeur-ronselaar Valentin had via zijn transportactiviteiten een eigen parallel samenwerkingsverband opgezet. Hij haalde de sekswerkers op in de luchthavens en bracht hen in opdracht van verschillende netwerken naar de uiteenlopende prostitutieplaatsen in Lodelinsart, La Louvière, Schaarbeek en Antwerpen. Zo had hij aan de twee slachtoffers van mensenhandel beloofd om hen na afloop van hun sekswerk in Schaarbeek en Lodelinsart naar een prostitutiehuis in Antwerpen te brengen.

De twee Braziliaanse slachtoffers van mensenhandel van 19 en 27 jaar waren als vriendinnen vanuit Brazilië naar België gekomen en voelden zich bij hun aankomst bedrogen door de hoofdbeklaagden toen ze de werkomstandigheden vernamen, die tegen de afspraken waren. Daarop namen ze contact op met Valentin die hen naar een andere werkplaats in Schaarbeek bracht, waar ze op basis van een fiftyfifty verdeling sekswerk

mochten leveren in plaats van wekelijks een hoge huur te moeten betalen. Ze verkozen die formule omdat ze geen geld hadden en voor zekerheid kozen. Later zijn ze alsnog terechtgekomen in Lodelinsart, waar ze bij de huiszoeking administratief werden aangehouden (zie punt 1.3.2.: Detectie).

Ze verklaarden dat er bij hun aankomst in het appartement in Schaarbeek twee jonge vrouwen aan het werk waren. Het 19-jarige slachtoffer Lara omschreef tijdens haar verhoor het contact met de Braziliaanse pooier Agostinho en zijn uitleg:

"*Nous avons visité cet appartement. Là il y avait un monsieur d'un certain âge. Agostinho* (pooier) *et Valentin* (chauffeur) *nous ont informées que c'était à cette personne que nous devions nous adresser si nous avions besoin de quoi que ce soit. Agostinho nous a rassurées, car les clients étaient des hommes d'affaires ou des politiciens et que les conditions de vie étaient convenables. Il nous a dit que nous ne devions pas nous balader dans les couloirs afin de ne pas déranger les autres habitants de l'immeuble. Nous ne devions pas non plus laisser les clients sonner à d'autres portes".*

Het andere 27-jarige slachtoffer Luisa verklaarde dat zijn vrouw Telma als *telefonista* fungeerde en hen voor de politie waarschuwde:

"*C'est l'épouse d'Agostinho qui prenait les communications avec les clients et nous les envoyait. Elle nous appelait par WhatsApp et nous disait, par exemple : "Dans 5 minutes, un client va arriver." Je pense cependant que mes conversations WhatsApp ont été effacées, car nous avions eu comme consigne de ne pas ouvrir aux personnes qui n'étaient pas envoyées par Telma. Dans ce cas, il s'agissait probablement de la police et nous devions supprimer nos conversations. Un jour, quelqu'un a sonné longtemps chez nous, Telma nous a alors dit de supprimer les conversations, car elle croyait que c'était la police. Vous me demandez si j'ai rencontré Telma. Je vous réponds oui : elle est petite, un peu potelée, peau basanée, de nationalité brésilienne".*

Deze pooier heeft op een subtiele manier hun geld afgenomen net zoals nadien de chauffeur-ronselaar Valentin die zich als hun chaperon opwierp. Het 19-jarige slachtoffer Lara verklaarde hoe dat verliep:

"*Vous me demandez combien d'argent j'ai gagné durant le temps resté chez Agostinho. Je ne sais pas vous dire combien j'ai gagné car Agostinho m'avait proposé de garder l'argent que je gagnais. Je le lui ai donné. Je sais que j'ai gagné environ 375 euros sur trois jours. Je précise que cet argent était ma part après avoir partagé* (fiftyfifty)*. J'avais expliqué à Valentin que je donnais l'argent que je gagnais à Agostinho, il m'a alors dit que j'étais folle, car il me le volerait. Il m'a alors proposé de garder mon argent. Le jour où Luisa* (slachtoffer-metgezel) *est revenue de Liège, j'ai donné ces 375 euros à Valentin et Luisa lui a donné 700 euros. Il s'agit de l'argent qu'il lui restait du Brésil. Nous n'avons jamais récupéré cet argent".*

1.1.2. Vennootschappen: link met de bouw- en schoonmaaksector

In dit dossier zijn er indicaties van activiteiten door Braziliaanse *filières* vastgesteld via bouw- en schoonmaakvennootschappen die in het verleden een grote rol hebben gespeeld binnen criminele organisaties die zich inlieten met mensenhandel met het oog op economische uitbuiting. In de rapporten van de Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI) werd er veel aandacht besteed aan de vennootschapsconstructies van Braziliaanse criminele organisaties gebaseerd op witwascarrousels, mensenhandel en mensensmokkel.[400] De vraag rijst in welke mate er in dit dossier mogelijk sprake is van een flexibele reconversie van een deel van een Braziliaanse *filière* naar seksuele uitbuiting.

De twee hoofdbeklaagden (en derhalve kernleden) van het tweede netwerk die werden veroordeeld voor mensenhandel hadden verdachte binnen- en buitenlandse vennootschappen in de bouwsector waartegen internationale onderzoeken liepen en waarrond de CFI een witwasmelding heeft gestuurd.

De CFI stuurde op 10 februari 2020 een witwasmelding voor een vennootschap van hoofdbeklaagde Mae die actief was in de bouw- en schoonmaaksector. Het bedrijf had nooit een jaarrekening gepubliceerd en op de bankrekening kwamen er atypische verrichtingen voor die niet overeenstemden met de activiteiten van de vennootschap. Zo werd er voor 90.000 euro aan overschrijvingen geregistreerd, naar een vennootschap in Togo en van een andere vennootschap in Zwitserland. Daarnaast werden er voor nog eens 90.000 euro stortingen verricht naar Portugese bankrekeningen van meerdere fysieke personen, onder wie zijzelf. De CFI meldde dat zij bij justitie gekend was voor mensenhandel met het oog op de uitbuiting van prostitutie en dat ze nog altijd de mandataris was voor de bankrekening van

400 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2023, Een keten van verantwoordelijkheden*, p. 20. Zie het Activiteitenverslag 2020 van de CFI (pp. 5 en 23). Deze publicatie is online te raadplegen op de website van de CFI.

de vennootschap hoewel zij niet langer de manager/gerant was. Volgens de CFI kon er in het licht van deze informatie worden aangenomen dat de bankrekening van deze vennootschap werd gebruikt voor het witwassen van geld met een illegale oorsprong.

Op vragen van de Belgische justitie antwoordde de Portugese justitie dat Mae nog andere bouwfirma's zonder enige omzet had in dat land. Het Belgische gerecht had via het CARIN-netwerk (zie verder punt 1.2.4.: Financieel en internationaal onderzoek) rogatoire vragen gestuurd naar Brazilië en Portugal om meer te weten te komen over de bewegingen van het patrimonium en het financiële vermogen van de verdachten. Volgens het Belgische onderzoek zouden er financiële banden kunnen bestaan tussen de feiten waarvan zij werden verdacht en de bevraagde landen. Dat gebeurde op basis van het bankonderzoek in België waarbij er verdachte ontvangen en verzonden geldtransfers van de hoofdbeklaagden Fausto en Michel naar Brazilië werden vastgesteld via de overschrijvingssystemen Western Union en Moneytrans. Daarnaast stuurden ze vanuit Portugal geld naar zichzelf in Brazilië via Moneytrans.

Opmerkelijk is dat de Braziliaanse hoofdbeklaagde Fausto al in 2014 onder de omschrijving van een koppelbaas veroordeeld werd voor willekeurige opsluiting, valsheid in geschrifte en opzettelijke slagen en verwondingen. Hij kreeg vier jaar gevangenisstraf, waarvan de helft met uitstel. Volgens het vonnis had een van zijn arbeiders die in het zwart werkte en niet betaald werd daarover zijn beklag gedaan. Fausto heeft hem toen samen met enkele Roemenen met geweld meegenomen en in elkaar laten slaan. In 2016 werd hij nogmaals veroordeeld voor inbreuken tegen het sociaal strafrecht in verband met de tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten.

Daarnaast heeft de Braziliaanse medebeklaagde Valentin van het tweede netwerk bij de rekrutering van jongvolwassen vrouwen in Brazilië valse beloftes gemaakt rond tewerkstelling via een schoonmaakfirma die hij zou oprichten. Het 27-jarige slachtoffer van mensenhandel Luisa verklaarde daarover:

"*Il m'a dit qu'il allait ouvrir une société de nettoyage. Je n'aurais jamais pu imaginer qu'il allait en fait me mettre dans un réseau de prostitution. J'avais une entière confiance en cette personne. Je pensais simplement qu'il voulait m'aider. Il m'a dit qu'il allait m'envoyer une lettre d'invitation, un document me permettant de passer l'immigration*".

1.1.3. Drugs

De bewaker Ali werd samen met de hoofdbeklaagden Mae en Fausto van het tweede netwerk en de eigenaar Michel van het appartementsgebouw in Lodelinsart veroordeeld voor drugsdelicten. Dat speelde een relevante rol in het dossier, omdat drugs diende om de winst van het criminele systeem te maximaliseren. Zo werden er tijdens de huiszoeking bij de Belgische *telefonista* Sophie notaboekjes met vermeldingen van geldtransacties rond de verkoop van verdovende middelen aangetroffen en in beslag genomen.

De bewaker Ali was een spilfiguur als leverancier van cocaïne voor de klanten en de sekswerkers. Hij kreeg een commissie per klant.

Hij bracht volgens de verklaring van het slachtoffer Luisa 's nachts klanten die drugs gebruikten naar de sekswerkers en stimuleerde hun drugsgebruik. Drugshandel was zijn voornaamste bron van inkomsten:

"*Ali nous a appris à faire des rails de coke. Les clients aimaient bien cela… Il fournissait les prostituées et les clients en cocaïne. Il ramenait des clients pour les prostituées, essentiellement durant la nuit, et, principalement, des consommateurs de cocaïne. Il réveillait les intéressées et elles étaient obligées de s'occuper des clients qu'il ramenait (prestations sexuelles et préparation des rails de cocaïne) … Il me forçait à servir le client car durant tout le temps que le client restait avec moi, c'est du temps que le client passait à consommer de la drogue. Il amenait des clients à toutes les heures jusqu'aux petites heures du matin".*

De bewaker Ali bracht ook klanten in groep voor seksfeestjes die georganiseerd werden binnen het gebouw in Lodelinsart. Het slachtoffer Luisa verstrekte daarover meer details. Zo vertelde zij dat het leidde tot discussies over de sekstarieven aangezien de sekswerkers minder verdienden, terwijl het voor Ali lucratiever was om het verbruik en de verkoop van cocaïne te stimuleren:

"*Il lui arrivait de ramener plusieurs clients à la fois et les filles participaient à des partouzes agrémentées de consommation de cocaïne. Ali percevait 5 euros par client ramené … Il arrivait cependant qu'Ali nous amène cinq clients en une fois pour une heure. Il est arrivé qu'il nous amène huit clients en une fois. Nous sommes alors montées dans l'appartement 15 car il était plus grand. Là nous étions trois filles à nous occuper des clients. Chaque client payait mais Ali voulait arranger des tarifs préférentiels car les clients consommaient de la drogue*

fournie par Ali. De ce fait, nous étions en conflit avec Ali concernant ces tarifs".

Een belangrijke klant van deze seksfeestjes was drugsdealer Jean die goed bevriend was met Ali en met hem samenwerkte voor hun drugshandel. Jean had eveneens nauwe banden met de andere beklaagden en had een eigen prostitutienetwerkje opgezet (zie boven punt 1.1.1.: Criminele netwerken: Vertakkingen). Het slachtoffer van mensenhandel Paolina vertelde over haar ervaring met hem:

"*Fausto* (hoofdbeklaagde van het tweede netwerk) *dit que Jean était une personne influente dans le trafic de drogue dans la région de Charleroi. Je tiens à préciser qu'il est arrivé une fois que Jean se fâche contre moi, sans pour autant me frapper, mais à cette occasion, il m'a montré l'arme qu'il portait sur lui, il s'agissait d'une petite mitraillette. Vous me montrez, sur internet, la photographie d'une arme type UZI, il s'agit d'un pistolet mitrailleur. Je vous confirme que cette arme ressemble à l'arme que Jean détenait lorsqu'il me l'a montrée*".

Hetzelfde slachtoffer Paolina vertelde ook over haar angst voor de hoofdbeklaagde Fausto sinds zijn subtiele intimidatiepogingen naar aanleiding van een sekswerker die gestorven was aan een overdosis drugs:

"J'ai pris peur car Fausto m'avait dit qu'une fille qui travaillait pour lui était morte parce qu'elle avait consommé trop de drogue. L'histoire était confuse. Fabio ne m'a cependant pas dit ce qu'ils avaient fait de son corps. Il m'a raconté cette histoire au moment où j'ai changé d'appartement et me suis retrouvée seule".

1.1.4. Corruptie politie[401]

Uit de analyse van de berichten op sociale media blijkt dat de beklaagden door corrupte leden van de politie verwittigd werden over nakende politieacties.

Een WhatsAppbericht van zondag 13 januari 2019 tussen eigenaar Michel van het appartementsblok in Lodelinsart en hoofdbeklaagde Fausto bewijst dat ze werden verwittigd voor huiszoekingen in de twee prostitutiegebouwen in La Louvière en Lodelinsart.

Telefonista Sophie had immers het bestaan van het netwerk onthuld aan de politie na een verkeersdelict met drugsfeiten op zaterdagavond 12 januari, waarvoor zij werd gearresteerd (zie verder punt 1.2.1.: Opstart).

Uit dat bericht van Michel bleek dat een lid van een politiekorps het netwerk op de hoogte had gebracht van de arrestatie van Sophie en dat zij tijdens haar verhoor veel informatie had verstrekt:

"*J'ai un ami dans la police qui vient de me téléphoner. Une Sophie hier soir s'est fait arrêter avec un homme en voiture, et dans la voiture, de la drogue. La fille avait cinq téléphones*[402] *sur elle avec les noms des filles et leur géolocalisation (LL pour La Louvière et CH pour Lodelinsart). Elle a tout raconté : où était mon appartement et où était Lodelinsart. Mon ami policier m'a dit que c'est une grosse affaire, pas pour les filles, mais pour la drogue. Sophie est belge et a vingt ans. Elle venait de livrer la drogue à l'appartement de La Louvière. Ils vont venir faire des perquisitions aux deux appartements de Charleroi et de La Louvière. Si je connais la date, je te tiendrai au courant. Si tu as des questions, dis-le moi".*

Opmerkelijk is dat Sophie verhoord werd op 13 januari 's ochtends, op dezelfde dag dat de beklaagden werden verwittigd door een interne politiebron met zondagsdienst.

Een dag later, op maandag 14 januari 2019, stuurde eigenaar Michel een bericht via Viber dat zijn contactpersoon bij de politie hem informatie had gegeven over de hoofdbeklaagden van het eerste netwerk. Hij vertelde hun dat ze zich gedeisd moesten houden omdat de flats onder toezicht zouden staan … Hij voegde eraan toe dat het niet langer in het belang van Dulce was om naar België terug te keren, omdat ze bij aankomst op de luchthaven zou worden gearresteerd.

Toen de politie eigenaar Michel met deze berichten confronteerde, antwoordde hij dat deze politieman een seksklant was en hem had geïnformeerd.

Tijdens het verhoor van de chauffeur-ronselaar Valentin kwam de politie daarop terug en vroeg hem of Michel invloedrijke personen kende, waarop hij het volgende antwoordde:

"*Oui, je sais qu'un jour, monsieur Michel m'avait parlé d'un inspecteur de police plus âgé qui était dans le milieu de la prostitution. Il y avait même des policiers qui venaient sur place comme clients. En effet, j'ai remarqué deux ou trois fois en six mois, des véhicules de police avec le marquage se stationner à proximité de l'immeuble, dans la rue. Un policier en descendait et l'autre restait à bord du véhicule, le temps que son*

401 In dit dossier werd er niemand vervolgd voor corruptie. Deze feiten werden evenmin vermeld in het vonnis of in het arrest. Myria is er niet van op de hoogte of daarover een parallel onderzoek werd opgestart.

402 In werkelijkheid waren het zeven telefoons (zie punt 1.2.1.: Opstart).

collègue fasse son affaire. Ces policiers étaient en uniforme et armés".

Het slachtoffer van mensenhandel Paolina verklaarde dat Michel in zijn appartement de groepsseksfeestjes organiseerde waaraan politieagenten deelnamen die hem beschermden:

"*Michel faisait souvent des fêtes privées dans son appartement et invitait des personnes lors de ces fêtes. Des soirées gang-bang. Il y avait des filles qui travaillaient toujours lors de ces fêtes. Moi je ne m'y suis jamais rendue. Je sais que Michel connaissait des personnes importantes. Je le sais, car il y avait souvent des voitures luxueuses comme des Ferrari qui se garaient dans le parking. Les personnes qui fréquentaient ces fêtes étaient élégantes, c'était du beau monde. Vous me demandez s'il y avait des policiers qui se rendaient à Lodelinsart. Je pense que oui. Je n'ai jamais vu de policiers en uniforme. Mais ce que je peux vous dire, c'est que Mae et Fausto* (hoofdbeklaagden van het tweede netwerk) *étaient fiers de dire que Michel était 'protégé' par la police. Un jour, j'ai demandé à Michel si je risquais d'avoir des problèmes si je me faisais contrôler par la police, car j'avais de l'argent* (transport voor het netwerk)*. Il m'a répondu que je pouvais effectivement me faire contrôler par la police mais il m'a assuré que je n'aurais pas de problèmes".*

Het 19-jarige slachtoffer Lara verklaarde dat ze geldstortingen moest doen voor hoofdbeklaagde Fausto en op vraag van de corrupte politieman een document moest ondertekenen:

"*J'ai également dû faire des dépôts d'argent à mon nom pour Fausto, à deux ou trois reprises pour un montant de 2.000 à 3.000 euros … Par la suite, j'ai dû signer un papier avec Luisa* (slachtoffer)*, à la demande de Mae, dans lequel il y avait nos coordonnées et notre identité. Mae nous a dit que c'était à la demande d'un policier, ami de Michel. Vous me demandez si nous avions des consignes en cas d'éventuel contrôle de police. Non, nous n'avions aucune consigne particulière. Si ce n'est que Mae nous avait dit qu'il ne fallait absolument pas donner l'adresse de Lodelinsart en cas de contrôle de police ni parler d'elle".*

Het andere slachtoffer Luisa legde tijdens haar verhoor uit waarom ze dat document moesten ondertekenen:

"*Mae nous a dit que c'était pour Michel, en cas de contrôle de la police. Michel payait la police pour protéger le bâtiment, c'est ce que Mae nous expliquait*".

1.2. Onderzoek

Het dossier bestaat uit twee parallelle onderzoeken die op 14 januari 2020 werden samengevoegd, waarbij de twee prostitutienetwerken werden blootgelegd.

De beide onderzoeken werden opgestart op grond van uitbuiting van prostitutie. Bij het onderzoek naar het eerste netwerk opteerde de magistraat voor de tenlastelegging mensensmokkel, terwijl dat voor het onderzoek naar het tweede netwerk mensenhandel was. In de twee dossiers werden de slachtoffers seksueel uitgebuit. Bij het tweede netwerk was het bewijsmateriaal voor mensenhandel expliciet aanwezig op basis van de slachtofferverklaringen en het onderzoek van sociale media.

1.2.1. Opstart

De onderzoeken werden in dezelfde periode, van december 2018 tot januari 2019, volledig naast elkaar opgestart in Lodelinsart en in La Louvière.

a. Eerste netwerk

De lokale politie van Charleroi stuurde op 13 januari 2019 een aanvankelijk pv voor feiten van uitbuiting van prostitutie naar het parket van Charleroi. Alles was begonnen met de vaststellingen tijdens een verkeerscontrole in het kader van een alcoholcontrole op zaterdagavond 12 januari 2019 om 22u40 (zie boven punt 1.1.4.: Corruptie politie). Toen de politie op de auto afstapte waarin de Belgische *telefonista* Sophie zat, viel meteen een sterke marihuanageur op. Daarop kwam er een drugshond en tijdens de controle van Sophie en de passagiers werden er bij haar naast cannabis ook zeven smartphones aangetroffen. Sophie verklaarde spontaan dat die werden gebruikt in het kader van prostitutie. Daarop werd zij administratief aangehouden, meegenomen en in een politiecel opgesloten. Tijdens een huiszoeking met toestemming werden er bij haar vier notaboekjes rond financiële transacties in beslag genomen. Dezelfde nacht nam de politie contact op met de magistraat van wacht die opdracht gaf tot het verhoren van de verdachte. Tijdens dat verhoor legde zij uit hoe ze als *telefonista* werkte voor Braziliaanse en Spaanse prostituees in opdracht van hoofdbeklaagde Dulce (zie boven punt 1.1.1.: Criminele netwerken: Eerste netwerk). Daarbij wees zij ook de andere *telefonistas* en de prostitutieplaatsen aan in Lodelinsart en La Louvière en lichtte ze de rol van de hoofdbeklaagde en haar partner Gilberto toe. Opmerkelijk is dat deze

beklaagden nog dezelfde dag werden verwittigd via een interne politiebron.

b. Tweede netwerk

Enkele weken eerder, op 10 december 2018, kreeg de politie informatie die het begin betekende voor het latere onderzoek naar het tweede netwerk. Het aanvankelijk pv verwees toen alleen naar feiten met betrekking tot uitbuiting van prostitutie van Braziliaanse sekswerkers, meer bepaald de rol van eigenaar Michel en zijn seksfeestjes:

"*D'informations policières il nous revient que le nommé Michel, propriétaire de l'immeuble à Lodelinsart, loue son bien à un réseau de prostitution brésilien et de transsexuels (sic) depuis plus de 2 ans. L'immeuble composé de plus de cinquante appartements abrite de manière constante une soixantaine de prostituées brésiliennes, lesquelles placent leurs annonces sur le site internet Quartier Rouge. Les loyers s'élèvent à 200 euros par semaine et par prostituée et sont payés de la main à la main. Parallèlement à ce business de location directe, le suspect propose son propre appartement à la location pour des après-midis ou des soirées libertines pour un montant compris entre 200 et 400 euros pour quatre heures. Durant ces moments libertins, trois prostituées accueillent les clients. Le nombre de clients peut aller jusqu'à une dizaine. Des personnes connues dans le milieu médiatique ainsi que des avocats et des policiers seraient clients des lieux".*

Op basis van een seksadvertentie op "*Quartier Rouge*" werd er enkele maanden later op 2 juni 2019 een aanvankelijk pv opgesteld voor mensenhandel en uitbuiting van prostitutie. Via de politionele informatie kon er een concreet beeld worden gevormd van zowel het prostitutienetwerk waarin Braziliaanse sekswerkers werden uitgebuit – inclusief de werking van de *telefonistas* – als de rol van hoofdbeklaagde Mae daarin. De politie had op 31 mei 2019 de parketmagistraat geïnformeerd dat er rond dit gebouw al een ander onderzoek liep waarvoor er een onderzoeksrechter was aangesteld. Daarop had de magistraat de opdracht gegeven om het desbetreffende aanvankelijk pv van 2 juni 2019 op te stellen tegen hoofdbeklaagde Mae.

1.2.2. Gerechtelijk onderzoek

De bewijsvoering was gebaseerd op de bekentenissen van meerdere beklaagden, verklaringen van slachtoffers, telefoontaps, observaties, onderzoek naar seksadvertenties, het uitlezen van smartphones en laptops, onderzoek van sociale media en de analyse van het inbeslaggenomen materiaal zoals de notaboekjes met de financiële transacties.

Op 4 juni 2019 werden er in opdracht van de onderzoeksrechter huiszoekingen in het kader van operatie-"*Brasil*" uitgevoerd in de gebouwen in La Louvière en Lodelinsart.

1.2.3. Onderzoek van sociale media

Het onderzoek van de sociale media speelde een belangrijke rol bij de identificatie van de prostitutielocaties en de beklaagden op basis van observatiefoto's. Zo werd dankzij de analyse van een seksadvertentie het onderzoek voor mensenhandel tegen het tweede netwerk opgestart. Dat was ook een hulpmiddel bij het verhoor van de beklaagden om het volledige netwerk in beeld te krijgen. De analyse van de berichten op sociale media leverde daarnaast het objectieve bewijsmateriaal dat de beklaagden werden verwittigd door een interne politiebron. Op basis van de analyse van de WhatsAppberichten kon voorts de leidende rol van hoofdbeklaagde Mae worden bewezen inzake de coördinatie van de werkzaamheden, de beslissingen, de verdeling van de opbrengsten en de rekrutering van de nieuwe prostituees.

De berichten op sociale media ondersteunden als objectief bewijsmateriaal de slachtofferverklaringen en toonden de afhankelijkheidspositie en de uitbuiting van de slachtoffers aan. Een pv met de analyse van een WhatsAppbericht bewijst hoe ver dat kon gaan:

"*Mae a autorité sur Lara, en lui ordonnant, par exemple, de faire à manger, ou bien dans quel appartement elle doit se trouver*".

Het Openbaar Ministerie verwees in haar requisitoir naar berichten van het jonge slachtoffer van mensenhandel Lara die de controle van de beklaagden op de prostituees bewijzen: *"Nous ne pouvons pas sortir à cause du patron"* en *"Le propriétaire va me battre …"* Deze werden in het vonnis door de rechtbank overgenomen als bewijsmateriaal.

Een ander treffend voorbeeld is het WhatsAppbericht waarin bewaker Ali het slachtoffer Luisa eraan herinnerde dat zij naar de klanten moest glimlachen. Het slachtoffer verontschuldigde zich en verwees naar haar vermoeidheid en het feit dat ze de hele dag gewerkt had om te rechtvaardigen dat ze niet glimlachte. Zij had ook al van het 19-jarige slachtoffer van mensenhandel

Lara het volgende veelzeggende WhatsAppbericht ontvangen: "*J'ai peur des clients d'Ali".*

In een bericht van hoofdbeklaagde Mae over deze jonge slachtoffers aan chauffeur-ronselaar Valentin die zich als hun chaperon opwierp, vertelde ze het volgende: *"Les filles sont placées sous sa responsabilité lorsqu'elles se trouvent à l'intérieur de l'immeuble".* En: *"Elle informe Valentin des sorties nocturnes de Lara et de Luisa car elle considère que cela devrait l'intéresser dans le sens où elles sont sous la responsabilité de ce dernier".*

Daarnaast vroeg hoofdbeklaagde Mae aan Valentin *"de lui amener des transsexuels (sic). Valentin répond qu'il a amené un transsexuel à La Louvière".* Het slachtoffer van mensenhandel Paolina had ook gesproken over een Braziliaanse trans persoon die vertrokken was om sekswerk te leveren in Italië.

Uit de verhoren blijkt dat de WhatsAppgroep Gym, bestemd voor Braziliaanse sekswerkers, een centrale rol speelde bij de rekrutering en de doorverwijzing van de sekswerkers vanuit het buitenland naar prostitutieplaatsen in België. Zo verklaarde het Braziliaanse trans slachtoffer van smokkel:

"*Il y a un groupe sur WhatsApp nommé Gym où de nombreuses personnes s'échangent des informations sur des logements notamment. Ce groupe est propre à la communauté brésilienne et plusieurs domaines sont abordés sur ce groupe. On parle de beauté, logements, contacts et également de prostitution. Cela permet d'obtenir des renseignements sur des points de chute en Belgique. En fait, il y a quelque temps, une amie prénommée A. m'a signalé qu'il y avait du travail pour moi dans le domaine de la prostitution en Belgique et m'a permis d'entrer dans le groupe Gym. Je suis arrivée du Danemark par avion jusque Charleroi… sur recommandation du groupe".*

De Braziliaanse sekswerker Emilia legde op haar beurt tijdens haar verhoor uit dat ze via deze WhatsAppgroep in Lodelinsart was beland, waarbij de hoofdbeklaagde Mae als sleutelfiguur aangewezen werd die de locatie beheerde:

"*Via un groupe sur WhatsApp qui se nomme Gym. Il s'agit d'un groupe sur lequel les filles inscrivent des adresses où nous pouvons louer des chambres. J'ai vu cette adresse sur le groupe et via les commentaires positifs sur la région. J'ai sonné au numéro de téléphone qui était inscrit sur le groupe. Le numéro était celui de Michel, mais il précise qu'il ne gère pas la location. Il fallait sonner à Mae*".

De hoofdbeklaagde Mae legde tijdens haar verhoor uit dat ze deze WhatsAppgroep zelf ook gebruikte om contact te leggen met mensen die zich als *telefonista* aanboden of kamers verhuurden. In het appartementsblok in Lodelinsart moesten de prostituees gebruikmaken van de WhatsAppgroep Lodelinsart om door te geven aan de hoofdbeklaagden wanneer ze begonnen en stopten met hun werk.

1.2.4. Financieel en internationaal onderzoek

Volgens de rechtbank heeft eigenaar Michel via de verhuur van de kamers in het appartementsblok in Lodelinsart in 2017, 2018 en 2019 een abnormaal profijt gerealiseerd van 285.750 euro. In totaal had hij voor deze periode huurinkomsten verkregen ten belope van 979.000 euro. De eigenaars van de kamers in La Louvière hebben via de verhuur samen een abnormaal profijt van 46.850 euro gerealiseerd.

De politie ondervroeg de beklaagden over hoe de prostitutieopbrengsten werden geïnvesteerd in het kader van witwaspraktijken. Daarbij verklaarde Gilberto, de partner van hoofdbeklaagde Dulce van het eerste netwerk, dat Michel het cash transporteerde naar Portugal waar hij het investeerde in zijn Portugese meubelbedrijf. Daarnaast had Michel geïnvesteerd in de bouw van een prachtige woning in Portugal (Leiria) waar ze soms verbleven.

Michel had meerdere vennootschappen in België en in het buitenland, waaronder in Portugal en in Frankrijk. Uit de consultatie van de Kruispuntbank bleek ook al dat hij meerdere Belgische vennootschappen bezat waaronder een beheersfirma van vastgoed. Daarnaast werd er in het kader van een frauduleus faillissement van een bedrijf dat motorhomes verhuurde vastgesteld dat Michel, via een stroman, achter de schermen aan de touwtjes trok. Tijdens het onderzoek kwam ook aan het licht dat hij in Frankrijk een "postbusvennootschap" beheerde waarvan het adres een terreinplaats met een container was. De Portugese justitie bevestigde de eenpersoonsvennootschappen in dat land op naam van Michel en Mae. Daarnaast hadden zij bankrekeningen in Portugal, samen met Fausto. De politie stelde daarbij vast dat Michel veel overschrijvingen had verricht in Spanje, Italië, Roemenië, Frankrijk, Nederland, Oostenrijk en Ierland.

De politie had voor het verzamelen van de informatie over Michel, Mae en Fausto gebruikgemaakt van het CARIN-netwerk[403] ten aanzien van Portugal en Brazilië. Daarbij kwam de link met de bouwbedrijven zonder omzet aan de oppervlakte, waarvoor een witwasmelding gelanceerd werd door de CFI (zie boven, punt 1.1.2.: Vennootschappen). Ze vroegen via het Centraal Orgaan voor de Inbeslagneming en de Verbeurdverklaring (COIV)[404] als Belgisch contactpunt het volgende:

"*Toutes informations utiles concernant les avoirs immobiliers ou mobiliers, les comptes, comptes-titres, carnets, coffres, avoirs divers de toute nature dont est ou serait titulaire monsieur Michel, ce suspect se rendait très régulièrement à Lisbonne… Des écoutes téléphoniques opérées sur son téléphone portable, il ressort qu'il indiquait se rendre par avion à Lisbonne chaque semaine … Il atterrissait à Lisbonne et se rendait à des rendez-vous avec une personne en charge de placements financiers ou autres opérations bancaires dont les bureaux sont situés dans la commune de Leiria (…). Le suspect a également été contacté par un établissement bancaire portugais concernant la signature des contrats d'ouverture de compte (…). Monsieur Michel semble très proche du couple Mae et Fausto, ils se sont rendus ensemble en Ukraine et habitaient dans le même immeuble qui abritait deux réseaux de prostitution (…). L'assistance ci-dessus est nécessaire pour obtenir des éléments de preuve en vue de l'instruction de l'affaire en cause de Mae, Fausto et Michel, et notamment pour retracer les produits de l'activité criminelle alléguée en vue de leur saisie et confiscation futures".*

1.3. Slachtofferanalyse

De prostitutieplaatsen in Lodelinsart en La Louvière werden volgens de politie bewoond en gebruikt door Braziliaanse, Roemeense, Portugese, Spaanse, Colombiaanse, Venezolaanse en Italiaanse sekswerkers.

Maar een beperkt deel van de slachtoffers kon worden aangetroffen en geïdentificeerd omwille van het bijzonder mobiele systeem van prostitutiecarrousels. De meeste verklaringen kwamen van de sekswerkers die bij de huiszoekingen in dezelfde periode begin juni 2019 administratief werden aangehouden.

1.3.1. Profielen sekswerkers

Myria heeft een slachtofferanalyse uitgewerkt op basis van de categorisering in de tenlasteleggingen van het vonnis en de criteria onderzocht en uitgewerkt. Naast nationaliteit en verblijfsstatus zijn de mogelijke relevante criteria: het betalingssysteem (zie verderop), het eigen beheer van de seksadvertenties, de rechtstreekse toegang tot de klanten – waarvoor de kennis van een landstaal belangrijk is – en de mogelijkheid tot onderlinge contacten tussen de sekswerkers. Deze criteria speelden ook een rol voor de mate van *agency* die ze hadden.

In de tenlasteleggingen van het vonnis[405] werd er bepaald, volgens het Openbaar Ministerie, welke sekswerkers slachtoffers waren van mensenhandel en/of mensensmokkel en/of uitbuiting van prostitutie. Tegelijk werden meerdere sekswerkers uit het dossier daar niet in opgenomen als slachtoffers. Op die basis kunnen de sekswerkers worden ingedeeld in vier profieltypes die verderop worden besproken, waarbij er rekening werd gehouden met de onderlinge overlappingen. In de praktijk kan deze categorisering losstaan van de effectieve doorverwijzing van de vermoedelijke slachtoffers van mensenhandel naar de gespecialiseerde opvangcentra. In dit dossier werden de meeste slachtoffers van mensenhandel en een slachtoffer van mensensmokkel wel opgevangen door een gespecialiseerd opvangcentrum.

Volgens de verklaringen van de sekswerkers waren er meerdere betalingssystemen tussen hen en de beklaagden. Zo was er het systeem met het minste *agency* waarbij de sekswerker de helft moest afstaan aan de hoofdbeklaagde. Daarnaast bestonden er systemen waarbij de sekswerkers wekelijks een heel hoge huur moesten betalen aan de hoofdbeklaagde (meer ruimte voor *agency*) of een minder hoge huurprijs aan de eigenaar (het meest *agency*). Daarnaast was er blijkbaar sprake van een combinatie van verschillende systemen. Volgens bepaalde verklaringen konden ze overschakelen van het ene naar het andere systeem, vermoedelijk op basis van hun geleverde meerwaarde,

403 CARIN is een acroniem voor "*Camden Asset Recovery Inter-Agency Network*". Dat in 2004 opgerichte informele regionale netwerk groepeert de overheden die bevoegd zijn voor de invordering van tegoeden. Het streeft op een inter-institutionele basis naar meer efficiëntie bij de acties die de leden van het netwerk ondernemen, om misdadigers hun illegale opbrengsten te ontnemen. Het netwerk bestaat uit agenten van de opsporings- en repressiediensten, hoofdzakelijk uit Europa maar ook uit Noord-Amerika. Het is een netwerk van mensen uit 54 rechtsgebieden en negen internationale organisaties. Het is verbonden met soortgelijke netwerken in zuidelijk Afrika, Latijns-Amerika, Azië-Pacific, Oost Afrika en West-Afrika; www.carin.network; www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/carin_leaflet.pdf; Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2019, Slagkracht voor slachtoffers*, p. 74.

404 Voor uitleg over de rol van het COIV in het CARIN-netwerk: CGKR, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2011, Het geld dat telt*, pp. 40-41.

405 Dat werd in het vonnis ook bevestigd door de rechtbank.

hun inschikkelijkheid en hoe tevreden de hoofbeklaagde over hen was.

De sekswerkers hadden de opdracht gekregen om bij een politiecontrole te verklaren dat ze voor eigen rekening werkten (zie verder punt 1.3.3.: Elementen mensenhandel), wat zeker een invloed zal hebben gehad. Hierdoor moet er kritisch worden gekeken naar de verklaringen. Een belangrijk objectief element vormen de notaboekjes met de verdiensten die de sekswerkers moesten opstellen als controlemiddel in opdracht van de hoofdbeklaagden voor de verdeling van de opbrengsten.

Deze notaboekjes wezen dus op een systeem met een fiftyfifty verdeling, en dat in tegenstelling tot sommige van de verklaringen.

De sekswerkers zaten meestal per twee of per drie samen in een appartement waarbij ze normaliter onder hetzelfde regime vielen. Overigens konden de huurprijzen voor gelijkaardige appartementen variëren van 250 tot 600 euro per week, wat tot onderlinge spanningen tussen de sekswerkers leidde, die al dan niet bewust werden uitgelokt.

Slachtoffers sekswerkers	Eerste netwerk MS	Tweede netwerk MH-MS	Eigenaar Michel	Geen slachtoffer	Uitbuiting prostitutie	Mensen-smokkel	Mensen-handel	Statuut
Lara		x					x	x (BP)
Luisa		x					x	x (BP)
Paolina		x					x	x (BP)
Joana		x					x	(x)
Trans persoon Luik – La Louvière	x					x		x
Isabel	x					x		
Zus van hoofdbeklaagde Dulce	x					x		
Twee Braziliaanse masseuses		x				x		
Trans persoon Luik – Lodelinsart		x				x		
Roemeense Ana	x				x			
Twee Roemeense slachtoffers samen met Ana	x			x				
Negen Roemeense slachtoffers			x	x				
Drie Belgische slachtoffers			x	x				
Braziliaans drietal			x	x				
Drietal uit Brazilië-Bolivia domicilie Spanje-België: Braziliaanse sekswerker Emilia		x		x				
Braziliaans duo: Verblijfsdocumenten Spanje (Sekswerker Fia – zie vertakkingen) en een andere met de Portugese nationaliteit		x		x				

a. Sekswerkers die niet als slachtoffers werden beschouwd

Drie Belgische, elf Roemeense en acht Zuid-Amerikaanse sekswerkers werden door het parket niet als slachtoffers beschouwd. Zij staan dus niet vermeld in het vonnis. Meerdere betrokkenen konden autonoom en voor eigen rekening werken door wekelijks huurgeld te betalen aan de eigenaars van de appartementen. Anderen weigerden of legden geen relevante verklaringen af.

Belgische sekswerkers

Twee Belgische sekswerkers, die verhoord werden als getuigen, verbleven samen in een appartement en betaalden wekelijks 250 euro huurgeld aan eigenaar Michel, soms maar 200 euro. Zij werkten autonoom en bepaalden zelf wanneer ze werkten. Ze regelden hun seksadvertenties op "*Quartier Rouge*" en hadden rechtstreeks contact met hun klanten. Zij verdienden ongeveer 1.000 euro per week met sekswerk. Een van hen was vroeger zaakvoerder geweest van een champagnebar in Sint-Truiden en spaarde om een eigen wellnesscentrum te openen.

Een derde Belgische sekswerker werd als verdachte verhoord maar werd niet vervolgd. Ze verbleef gratis in het grote appartement van eigenaar Michel en was zijn vriendin. Ze bewaakte in zijn afwezigheid het appartement en bereidde de groepsseksfeestjes met cocaïne in dat appartement voor. Daartoe had ze ook goede banden met bewaker Ali en hoofdbeklaagden Mae en Fausto. Bij de politie was ze onder meer gekend voor mensenhandel met het oog op gedwongen criminaliteit, diefstal en illegaal verblijf.

Roemeense sekswerkers

De Roemeense sekswerkers beschouwden zichzelf niet als slachtoffers. Meerderen onder hen werkten samen met eigenaar Michel, anderen met hoofdbeklaagde Dulce van het eerste netwerk. Sommigen regelden hun seksadvertenties en contacten met klanten, anderen werkten met de *telefonista* van het eerste netwerk. Volgens sommige betrokkenen liepen hun dagelijkse opbrengsten op tot 250 euro. Een van hen had de simkaart van haar gsm weggegooid toen de politie binnenviel, zodat haar berichten en contacten niet konden worden gecontroleerd. Een van de Roemeense sekswerkers was naar Lodelinsart gekomen via haar contacten in Sint-Truiden waar ze in een champagnebar had gewerkt. Eerder had ze ook sekswerk geleverd in Spanje, Duitsland en Italië.

Volgens hoofdbeklaagde Dulce van het eerste netwerk werkten haar Roemeense sekswerkers op basis van een fiftyfifty verdeling. Nochtans verklaarden de twee Roemeense sekswerkers die in hetzelfde appartement verbleven als het Roemeense slachtoffer van uitbuiting van prostitutie (zie verder: Slachtoffer uitbuiting van prostitutie) wekelijks 250 euro te betalen aan de eigenaar. In tegenstelling tot haar uitgebuite collega die niets verdiend had verklaarde een van hen dat haar dagelijkse opbrengsten 300 euro bedroegen. Ze waren vanuit Spanje naar België gekomen en kenden elkaar via het sekswerk. Ze werkten samen met de *telefonista* die 10 euro per klant kreeg. Voor de rest weigerden ze verklaringen af te leggen.

Twee andere Roemeense sekswerkers weigerden toe te geven dat ze sekswerk deden, terwijl er bij hen bijzonder veel voorbehoedsmiddelen en een notaboekje met de seksverdiensten werden aangetroffen.

Zuid-Amerikaanse sekswerkers

Deze sekswerkers beschouwden zich niet als slachtoffers en verklaarden vaak autonoom te werken, wat in de meeste gevallen kon worden betwijfeld.

Drie Braziliaanse twintigers die vriendinnen van elkaar waren en samen in een appartement verbleven verklaarden wekelijks 250 euro huur betaald te hebben aan Michel maar in werkelijkheid werd er bij hen een notaboekje met seksverdiensten aangetroffen, wat wijst op een fiftyfifty verdeling. Zij waren via de contacten op "*Quartier Rouge*" in Lodelinsart terechtgekomen. Ze spraken een beetje Frans en beweerden zelf hun seksadvertenties op "*Quartier Rouge*" te regelen en rechtstreeks contact te hebben met de klanten zonder tussenkomst van een *telefonista*. Hun dagelijkse seksverdiensten bedroegen ongeveer 200 euro. Ze wilden hun studies financieren en hun familie helpen en waren voor drie maanden met het vliegtuig via de luchthaven van Parijs naar België gekomen voor sekswerk. Bij een van hen bleken haar identiteitsdocumenten bij een zogenaamde seksvriend (*petit copain*) in Brussel te liggen van wie ze de telefoongegevens niet had. Bij hen werden ook meerdere telefoons aangetroffen, wat kan wijzen op controle door en een afhankelijkheidsrelatie met een andere pooier. Ze herkenden alleen eigenaar Michel die hun huurgeld kwam halen.

Een iemand van dat drietal sprak over de mobiliteit binnen het systeem en had al twee nachten geboekt voor twee bevriende Braziliaanse sekswerkers:

"*Chaque semaine, je changeais d'appartement. J'ai fait tout le tour de la Belgique. Avec d'autres filles,*

nous nous échangions les numéros de téléphone de personnes qui louaient des appartements. J'ai aussi loué des appartements via internet. J'avais beaucoup de contacts via le site internet Quartier Rouge. À la suite de mon premier voyage, j'ai appris à parler un peu le français. Comme la prostitution est interdite en France et beaucoup moins en Belgique, j'ai continué à venir en Belgique. Je pourrais aller au Portugal mais j'y gagnerais trop peu d'argent … Les deux fiches de réservation d'hôtel X. : c'est pour deux amies qui doivent arriver demain. J'ai fait les réservations pour elles, pour les aider, sans gagner d'argent. Elles viennent également pour la prostitution".

Een ander drietal, dat bestond uit twee Braziliaanse dertigers onder wie Emilia en een 42-jarige Boliviaanse vrouw, was gedomicilieerd in Spanje of in België (meer bepaald in Brussel). Ze verklaarden een wekelijkse huur van 400 euro aan hoofdbeklaagde Mae te moeten betalen. Bij hen werd er ook een notaboekje met seksverdiensten aangetroffen waarover ze geen uitleg konden geven. Emilia had zich er wel kwaad over gemaakt dat ze veel meer huurgeld moesten betalen dan de andere sekswerkers. Dat wees erop dat zij naast de helft van hun verdiensten ook nog wekelijks huurgeld moesten betalen aan hoofdbeklaagde Mae. Ze hadden daarvoor samen in Brussel sekswerk geleverd en waren via de WhatsAppgroep Gym in contact gekomen met de beklaagden. De eigenaar was daarbij de contactpersoon maar had hun gezegd dat hij niet de beheerder was en had hen doorgestuurd naar hoofdbeklaagde Mae, dat in tegenstelling tot het vorige drietal. Hun seksverdiensten lagen wel erg hoog, wat toegelicht werd door een van hen:

"Si ce sont tous des clients d'une heure, ça me fait 500 ou 600 euros la journée et si ce sont des clients d'une demi-heure, ça fait environ 300 euros la journée".

Een ander Braziliaans duo van jonge veertigers bestond uit Fia met Spaanse verblijfsdocumenten en een andere sekswerker die ondertussen ook de Portugese nationaliteit verworven had. Fia die zo snel mogelijk naar Spanje wenste terug te keren was erin geslaagd om van het fiftyfifty verdeelsysteem over te stappen naar het betaalsysteem met huurgelden. Ze had haar identiteitsdocumenten vrijwillig afgegeven aan eigenaar Michel. Zij verklaarde dat het notaboekje dat in haar koffer teruggevonden werd voor de hoofdbeklaagde Mae effectief als controlemiddel van hun opbrengsten diende. Ze legde op basis van haar notaboekje uit dat zij vroeger via het fiftyfifty verdeelsysteem in Lodelinsart en daarvoor zowel in Drogenbos als in La Louvière voor Mae en haar familie gewerkt had (zie boven punt 1.1.1.: Criminele netwerken: Vertakkingen). Nadien mocht ze voor eigen rekening werken en wekelijks 400 euro huurgeld betalen aan Mae. Ze plaatste zelf haar seksadvertenties online en klanten konden haar rechtstreeks bellen. Haar Braziliaans-Portugese kamergezel in het appartement betaalde eerst wekelijks 260 euro aan Michel maar werd verplicht om over te schakelen op een ander systeem en wekelijks 350 euro te betalen aan Mae.

b. Slachtoffer uitbuiting van prostitutie

In de geviseerde tenlasteleggingen van het vonnis was er het 28-jarige Roemeense slachtoffer Ana dat uitsluitend in aanmerking kwam als slachtoffer van uitbuiting van prostitutie. Ze legde relevante verklaringen af tegen Dulce. Aangezien er alleen werd vervolgd voor mensensmokkel en uitbuiting van prostitutie, kon ze niet worden beschouwd als een slachtoffer van mensenhandel. Het slachtoffer verklaarde wekelijks 300 euro huur te betalen aan Dulce. Volgens deze laatste werkten haar Roemeense sekswerkers wel op basis van een fiftyfifty verdeling. Mogelijk was dat een combinatie met huurgeld. Concreet had dat slachtoffer trouwens nauwelijks klanten gehad.

Ze had als sekswerker in Spanje gewerkt en was twee weken in Lodelinsart actief geweest. Haar Roemeense collega's, die ze al vijf jaar kende, hadden haar daar verteld dat er in België meer geld te verdienen viel. Ze hadden haar het telefoonnummer van Dulce gegeven. Na dat contact maakten ze afspraken en regelde Dulce haar logement en werkplaats. In haar verklaring heeft ze het systeem met de *telefonista* uitgelegd en Dulce aangeduid als chef. Ze verklaarde niet meer terug te keren naar België omdat ze te weinig verdiend had. Er waren meerdere dagen waarop zij geen klanten had en uiteindelijk had het haar geld gekost.

Haar collega's waren meegekomen vanuit Spanje en samen met haar bij de huiszoeking van 4 juni 2019 in hetzelfde appartement in Lodelinsart administratief aangehouden. In tegenstelling tot haar hadden ze wel geld verdiend maar zij hadden geen relevante verklaringen afgelegd terwijl ze onder hetzelfde regime werkten.

De politie had hun wel het concept mensenhandel en het slachtofferstatuut uitgelegd maar ze beschouwden zichzelf niet als slachtoffers. Het Roemeense slachtoffer Ana wenste zo snel mogelijk naar Roemenië terug te keren waar haar familie niet op de hoogte was van haar sekswerk.

c. Slachtoffers mensenmokkel en uitbuiting van prostitutie

Volgens de tenlasteleggingen van het vonnis werden er zes sekswerkers door het Openbaar Ministerie beschouwd als slachtoffers van mensensmokkel en uitbuiting van prostitutie maar niet als slachtoffers van mensenhandel. Dat zestal, onder wie er twee trans personen waren, viel dus samen onder deze gecombineerde categorieën. De slachtoffers waren gelijk verdeeld tussen de beide netwerken. De zus van de hoofdbeklaagde Dulce was ook een van deze slachtoffers. Ze had op advies van haar zus enkele weken tijdens haar verblijf in België sekswerk uitgevoerd.

De rechtbank had geoordeeld dat de tenlastelegging mensensmokkel bewezen was omdat de uitbuiting van de prostitutie van de slachtoffers had bijgedragen tot hun verblijf in België. Zo waren ze in staat gesteld om in hun levensonderhoud te voorzien en onderdak te vinden.[406]

De meeste slachtoffers waren vanuit Brazilië naar Europa gevlogen om met sekswerk veel geld te verdienen. Meerderen onder hen hadden voor zij in België werkten nog in andere Europese landen sekswerk geleverd, waarbij ze via contacten doorverwezen werden naar andere prostitutieplaatsen.

Deze slachtoffers hebben effectief veel geld verdiend, waarvan ze wel een deel moesten afgeven. Het is niet duidelijk of hun verklaringen altijd volledig met de waarheid strookten of ze onder druk bleven staan. Een aantal slachtoffers, onder wie die hieronder, verklaarden wel op een gelijkaardige manier en onafhankelijk van elkaar dat ze aan de hoofdbeklaagden wekelijks 500 euro huurgeld betaalden, naast het inschrijvingsgeld van 100 euro voor de website en 10 euro per klant voor de *telefonista*. Dat gold zowel voor het eerste als voor het tweede netwerk. De hoofdbeklaagde Mae had verklaard dat ze appartementen huurde van eigenaar Michel en die voor 400 euro per week doorverhuurde aan de sekswerkers. Bij sommige slachtoffers werd er een notaboekje gevonden met hun seksverdiensten. Daarnaast was er een verklaring van de Braziliaanse Isabel dat zij had gewerkt op basis van een fiftyfifty verdeling met hoofdbeklaagde Dulce maar ze had wel dagelijks 300 à 400 euro verdiend en had autonoom een tijdje in Nederland gewerkt. Voor zij naar België gekomen was, had ze in Spanje gewerkt.

De slachtoffers hadden gedetailleerde verklaringen afgelegd over de beklaagden en de werking van het systeem. Een van de smokkelslachtoffers, een trans persoon, is kort in begeleiding geweest bij een gespecialiseerd opvangcentrum voor slachtoffers van mensenhandel nadat ze tijdens het verhoor in contact was gebracht met een medewerker (zie verder punt 1.3.4.: Slachtofferstatuut). Maar dat was wel in een ander dossier in Luik in het kader waarvan zij als een slachtoffer van mensenhandel werd beschouwd en doorverwezen werd naar het gespecialiseerde centrum. In het dossier van Charleroi kon zij niet meer worden verhoord omdat ze verdwenen was.

Hieronder wordt het verhaal geschetst van de andere trans persoon en nog twee andere Braziliaanse smokkelslachtoffers die als masseuse stonden geregistreerd.

Trans persoon, smokkelslachtoffer van het eerste netwerk

Een 32-jarige trans persoon had geen ervaring met sekswerk in Brazilië maar kwam naar Europa om geld te verdienen voor haar familie. Ze deed sekswerk in België, Italië en Denemarken. Ze werd administratief aangehouden tijdens de huiszoekingen in La Louvière maar beschouwde zichzelf niet als een slachtoffer en had geen interesse in het slachtofferstatuut. Ze kreeg een bevel om het grondgebied te verlaten (BGV) (zie verder punt 1.3.2.: Detectie).

Ze was vanuit Brazilië naar Italië gevlogen. In Italië bleef zij een maand en leverde ze voor eigen rekening in verschillende steden sekswerk, maar er was weinig werk. Nadien vloog zij naar Denemarken en deed daar anderhalve maand sekswerk om uiteindelijk in België terecht te komen via de WhatsAppgroep Gym. Een Colombiaanse sekswerker die ze in Italië had leren kennen had haar in contact gebracht met deze WhatsAppgroep die haar naar een *telefonista* in Luik had gestuurd. Deze laatste was een concurrerende pooister van het dossier van Charleroi. Na enkele dagen heeft hoofdbeklaagde Dulce van het eerste netwerk haar gebeld en overtuigd om voor haar te komen werken.

Ze was zowel binnen België als internationaal mobiel, zoals vermeld door de politie in het pv van haar verhoor:

"*Elle confirme avoir travaillé tant à La Louvière qu'à Lodelinsart, avec des interruptions durant lesquelles elle*

406 Bergen, 5 oktober 2022, 4e k., Corr. Henegouwen, afdeling Charleroi, 27 oktober 2021, 6e k. Zie Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2023, Een keten van verantwoordelijkheden*, pp. 102-103; *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2022, Gebonden door schuld*, pp. 70-71 en de website van Myria (rechtspraak).

repartait au Brésil ou en Italie. Elle ajoute que ce n'est pas la première fois qu'elle vient en Belgique."

Haar prostitutieopbrengsten waren hoog maar wel variabel. Soms konden die tot 500 euro per dag oplopen en soms waren er dagen dat zij niets had verdiend. Ze had maximum vier klanten per dag.

Zij stuurde veel geld naar haar thuisland via geldtransfertagentschappen:

"*J'envoie de l'argent au Brésil à ma famille. J'envoie également de l'argent pour alimenter mes comptes bancaires et rembourser mes dépenses de cartes de crédit. J'utilise Ria, Moneygram et Western Union afin d'envoyer l'argent. J'envoie un maximum tout en gardant un peu d'argent pour vivre ici".*

Twee Braziliaanse masseuses, slachtoffers van het tweede netwerk

Bij de huiszoeking in Lodelinsart werden in een gedeeld appartement twee Braziliaanse sekswerkers van 29 en 34 jaar samen gearresteerd. Hun prostitutieopbrengsten waren hoog met een wekelijks gemiddelde van netto ongeveer 1.200 euro na de aftrek van alle kosten aan de hoofdbeklaagde Mae. Zij verklaarden geregistreerd te staan als masseuses, waarbij ze voor 150 euro ook een '*happy ending*' aanboden. Een van hen verklaarde dat zij samen in een programma zaten zonder dat verder uit te leggen of daarover bevraagd te worden.

Het 29-jarige slachtoffer had eerder soms als sekswerker in Brazilië gewerkt en was met het vliegtuig naar Parijs gevlogen. Daar had zij een andere Braziliaanse sekswerker leren kennen die haar in contact had gebracht met hoofdbeklaagde Mae. Naast een tip over "*Quartier Rouge*" kreeg ze van haar de nodige inzichten over de verschillende prostitutiewebsites: "*Elle m'a parlé d'un site de prostitution et elle m'a expliqué comment cela fonctionnait. Les sites en question sont 'Escort69', 'Vivastreet' et 'Doucement'*".

Zij deed haar beklag over hoe zij werd behandeld tijdens haar aanhouding (zie verder punt 1.3.2.: Detectie). Desondanks had zij bijkomende informatie gegeven over het prostitutiehuis in Etterbeek van hoofdbeklaagde Mae waar ze ook had gewerkt (zie boven, punt 1.1.1.: Criminele netwerken: Vertakkingen).

d. Slachtoffers mensenhandel, mensensmokkel en uitbuiting van prostitutie

Vier sekswerkers werden door het Openbaar Ministerie en in het vonnis beschouwd als slachtoffers van mensenhandel, mensensmokkel en uitbuiting van prostitutie. Het ging uitsluitend om slachtoffers van het tweede netwerk. Ze beschouwden zichzelf allemaal als slachtoffers van mensenhandel en de meesten werden begeleid door een gespecialiseerd opvangcentrum in het kader van het slachtofferstatuut mensenhandel. Drie van deze personen waren burgerlijke partij (BP) tijdens het proces.

Tijdens hun verklaringen legden zij uit hoe ze voor prostitutiewerk werden gerekruteerd, overgebracht en gehuisvest in België. Daarbij stonden zij onder strikte controle en moesten ze een groot deel van hun verdiensten afgeven aan de hoofdbeklaagden. Deze verklaringen konden ook worden onderbouwd met objectief bewijsmateriaal van de berichten op sociale media.

De vriendinnen die samen in hetzelfde appartement verbleven (Luisa en Lara) werden met valse beloftes gerekruteerd in Brazilië door chauffeur Valentin die hen zelfs manipuleerde en zich nadien als hun chaperon opwierp (zie punten 1.1.1., 1.1.3. en 1.3.3.: Netwerk: Vertakkingen, Drugs en Elementen mensenhandel). Ze hadden geld nodig om hun studies te financieren en hun familie te onderhouden. Hun verklaringen vormden een belangrijke basis voor de elementen mensenhandel.

De slachtoffers Paolina en Joana (zie verder punt 1.3.4.: Slachtofferstatuut) woonden in Spanje en hadden daar persoonlijk of met hun familie zware schulden opgebouwd. Via tussenpersonen waren ze in contact gekomen met hoofdbeklaagde Mae. Ze waren getrouwd en leefden samen met een Spanjaard die niets mocht weten van hun sekswerk. Slachtoffer Paolina wenste geen sekswerk te doen in Spanje omdat zij daar woonde en had de keuze gehad tussen Frankrijk en België, wat wijst op de internationale mobiliteit:

"*J'ai parlé à une connaissance en Espagne qui m'a renseigné l'endroit en Belgique. Comme je vis en Espagne, je ne voulais pas me montrer là-bas donc j'ai décidé de venir en Belgique pour me prostituer … Elle m'a dit qu'elle avait déjà travaillé en Belgique. Elle m'a également parlé de la France mais j'ai préféré venir ici".*

Ze verklaarden gewerkt te hebben op basis van een 'win-winsituatie' waarbij ze zogezegd de helft moesten afgeven maar in werkelijkheid het grootste deel dienden

af te geven of zelfs werden bestolen. Lara en Luisa verklaarden dat ze dagelijks tussen de 60 en 120 euro bruto verdienden maar bestolen werden.

Slachtoffer Paolina legde uit hoeveel er van de bruto verdiensten uiteindelijk voor haar overbleef:

"*Je suis restée une petite vingtaine de jours à Lodelinsart où j'ai gagné environ 7.000 euros. De ces 7.000 euros, j'ai rendu la moitié à Mae, soit 3.500 euros. De cette somme restante, j'ai dépensé environ 1.000 euros en articles divers revendus par Mae et en denrées alimentaires. J'ai également été volée. Je suis donc partie de Lodelinsart avec plus ou moins 1.200 euros … Lorsque je suis repartie de Lodelinsart après mon second séjour, je n'avais pas gagné autant d'argent que la première fois. J'avais envie de rentrer chez moi et me reposer. J'avais gagné environ 5.000 euros dont j'ai cédé la moitié à Fausto et Mae. Après toutes les dépenses, il me restait un peu plus de 1.500 euros. J'ai envoyé un peu d'argent à ma famille. Je suis alors à nouveau retournée en Espagne*".

De 19-jarige Lara legde de functie van de notaboekjes binnen het controlesysteem uit:

"*Il s'agit des notes faites par Mae pour les filles quand elles entrent et sortent des chambres. Il y avait aussi un autre carnet où c'est Luisa* (slachtoffer van mensenhandel) *qui notait les clients de toutes les filles pour lesquelles Mae touchait la moitié. C'est Mae qui a demandé à Luisa de faire ça, elle appelait ça la comptabilité.*"

1.3.2. Detectie

De meeste slachtoffers werden gedetecteerd tijdens de huiszoekingen begin juni 2019 in Lodelinsart en La Louvière. Veel vermoedelijke slachtoffers konden niet meer worden aangetroffen omdat het een prostitutiecarrousel betrof met een heel mobiele groep van sekswerkers. Een van deze slachtoffers werd al in een prostitutiehuis in Luik geïntercepteerd in het kader van een ander gerechtelijk dossier rond mensenhandel (zie verder punt 1.3.4.: Slachtofferstatuut: Trans persoon).

De avond voor de huiszoeking van 4 juni 2019 had de onderzoeksrechter de opdracht gegeven om alle buitenlandse sekswerkers die werden aangetroffen administratief aan te houden en relevante zaken zoals smartphones tijdelijk in beslag te nemen voor verder onderzoek. Bij de huiszoeking 's ochtends om 6u15 werden de buitenlandse sekswerkers na hun arrestatie meegenomen naar het politiekantoor. Afhankelijk van de situatie werden sommigen geboeid, anderen niet. In de politiecel werden ze tijdelijk opgesloten tot de onderzoekrechter opdracht gaf om hen vrij te laten voor hun verhoor, meestal in de hoedanigheid van slachtoffer.

De meeste sekswerkers hebben uren – soms tot 20u 's avonds – in de cel moeten zitten nadat de onderzoeksrechter hen vrijgelaten had voor hun verhoor, wat niet bevorderlijk was om hun vertrouwen te wekken. Dat leidde zelfs tot spanningen. Een sekswerker die later in het vonnis erkend werd als slachtoffer van mensensmokkel en uitbuiting van prostitutie (zie hierboven punt 1.3.1.: Profielen sekswerkers: Smokkel) deed daarover haar beklag in het pv:

"*Je ne suis pas du tout contente de la manière dont j'ai été traitée car je suis une victime. J'ai conscience de la difficulté de votre travail mais je pense que vous devez avoir plus de respect pour nous. Je n'ai pas reçu de coups lors de mon arrestation et je n'ai pas été maltraitée par vos services. Je ne sais pas vous dire si j'ai été insultée car je ne comprends pas la langue. J'ai attendu trop longtemps pour aller aux toilettes et j'ai reçu un seul repas*".

Tijdens haar verhoor heeft ze desondanks relevante verklaringen afgelegd. Deze verhoren gebeurden op basis van dezelfde typevragen over hun komst naar België: reisdocumenten, contactname voor logement en prostitutieplaats, afspraken met beklaagden, sekstarieven en werkomstandigheden, contactname "*Quartier Rouge*" en klanten, aantal dagelijkse klanten, opbrengsten en eventuele geldophaling en -verdeling, contacten met andere prostituees, werk op andere prostitutieplaatsen in België, recente reizen en fotoherkenning van verdachten met uitleg over hun rol.

De politie legde telkens op het einde van het verhoor het slachtofferschap mensenhandel uit op basis van een situatie van valse beloftes, ondermaatse betalingen en afspraken die niet worden nagekomen, situaties van dwang, bedreigingen of geweld of het afnemen van identiteits- of reisdocumenten en stelde de vraag of ze daarvoor in aanmerking kwamen. De meesten antwoordden dat zij zich niet als slachtoffers beschouwden.

Een van de verhoorde Braziliaanse sekswerkers was een trans persoon die geen interesse had in het slachtofferstatuut maar door het Openbaar Ministerie en nadien door de rechtbank als een smokkelslachtoffer werd beschouwd. Tijdens haar verklaring verwees zij

naar de wijze waarop de lokale politie sectie zeden van Charleroi met haar fouillering omgegaan was, wat als een goede praktijk kan worden beschouwd (zie focus):

"*Étant de statut transsexuel (sic), vous m'avez demandé si je préférais être fouillée par un homme ou par une femme. J'ai donc signalé que je préférais que la fouille soit exécutée par une femme, ce que vous avez fait".*

Tegen sommige Latijns-Amerikaanse sekswerkers werd er een dossier voor illegaal verblijf geopend omdat ze illegaal werkten als sekswerkers. Zo werd een Braziliaanse sekswerker overgebracht naar het gesloten centrum in Brugge. Ze werd wel als slachtoffer verhoord maar weigerde zichzelf in die hoedanigheid te herkennen. In het vonnis werd ze ook niet vermeld en als een slachtoffer erkend.

In de beslissing van DVZ stond:

"*L'intéressée n'est pas en possession d'un passeport valable au moment de son arrestation. L'intéressée a été entendue le 4 juin 2019 par la zone de police de Charleroi et a déclaré ne pas avoir de famille ou d'enfant mineur en Belgique, ni de problèmes médicaux. Elle a également ajouté être en Belgique afin de gagner de l'argent via la prostitution. L'intéressée mentionne sa volonté de travailler en Belgique. L'intention ou la volonté de travailler non concrétisée par la délivrance d'un permis de travail n'empêche pas un retour temporaire vers le pays d'origine ou de résidence à l'étranger en vue d'y lever les autorisations requises. L'intéressée ne dispose pas de l'autorisation de travail requise et ne peut dès lors pas exercer la moindre activité lucrative. De plus, cet élément n'ouvre pas le droit au séjour. Il existe un risque de fuite*".

1.3.3. Elementen mensenhandel

Niet alle sekswerkers waren slachtoffers. Soms konden ze autonoom werken door wekelijks huurgeld te betalen aan de eigenaars van de appartementen (zie boven punt 1.3.1.: Profielen sekswerkers: Geen slachtoffers). De meeste slachtoffers werkten op basis van een fiftyfifty verdeling en moesten soms nog extra wekelijks huurgeld betalen naast het abonnementsgeld voor de website "*Quartier Rouge*". Indien de klant de diensten van de sekswerker had geweigerd – omdat ze bijvoorbeeld niet naar zijn zin was –, dan rekende Mae de sekswerker toch de helft van het sekstarief aan. De sekstarieven bedroegen 75 euro voor 15 minuten, 100 euro voor 30 minuten en 150 euro voor een uur. Bij triootjes kregen de sekswerkers maar een vierde. Het slachtoffer Luisa verstrekte meer details over hoe dat werkte:

"*Vous me demandez ce que j'entends par travailler ensemble. En fait, nous nous occupions toutes les deux ensemble du client. Fausto nous avait dit que si nous travaillions ensemble, ce serait plus avantageux car deux filles au lieu d'une, ça attirait plus de clients. Cependant, pour la répartition des gains, nous devions partager avec Fausto et le reste entre nous deux. Par exemple, si nous gagnions 100 euros, nous devions donner 50 euros à Fausto, et il nous restait 50 euros à partager pour Lara et moi".*

Bij een politiecontrole moesten deze slachtoffers verklaren dat ze voor eigen rekening werkten. Het slachtoffer Luisa van het tweede netwerk verklaarde daarover:

"*Vous me demandez si j'avais reçu des consignes concernant la police. Si la police devait m'interroger, je devais répondre que je travaillais pour mon propre compte. Car ainsi je n'aurais pas de problèmes*".

Sommige slachtoffers werden onder druk gezet om gratis seks te hebben met de eigenaars van de prostitutiegebouwen. Zo had de eigenaar van het prostitutiehuis in La Louvière geregeld gratis seks met de sekswerkers wanneer zij er vertoefden. Hoofdbeklaagde Mae zette Luisa onder druk om seks te hebben met de eigenaar van het gebouw in Lodelinsart. Toen ze dat weigerde, werd zij gesanctioneerd (zie verklaring Luisa en Joana).

a. Controle en gebrek aan bewegingsvrijheid

De sekswerkers moesten tussen 9 uur 's morgens en middernacht – en in het weekend zelfs tot 2 of 3 uur 's nachts – beschikbaar zijn voor klanten die opbelden. Hun bewegingsvrijheid was beperkt en ze stonden onder druk om constant beschikbaar te zijn. Meerdere slachtoffers verklaarden dat zij niet vrij waren om zelf hun tarieven te bepalen en zich daarover moesten verantwoorden bij Mae via WhatsAppberichten in de groep Lodelinsart. Uit de WhatsAppberichten bleek dat het de meisjes niet werd toegestaan om een siësta te doen en dat ze 's avonds niet te vroeg naar bed mochten.

De Belgische *telefonista* Sophie verklaarde dat als een meisje niet goed werkte Dulce (hoofdbeklaagde van het eerste netwerk) moest worden verwittigd. Zij accepteerde niet dat de sekswerkers klanten weigerden. Dulce ging dan met de sekswerkers praten en zette hen onder druk; ze werd heel snel boos.

Hoofdbeklaagde Mae verklaarde over haar concurrente van het eerste netwerk:

"*Je pense que Dulce fait travailler des filles et je sais qu'elle leur interdisait de sortir car une fois, l'une d'elles m'a demandé un médicament, car elle avait été malade toute la nuit. Elle m'a dit que Dulce ne voulait pas qu'elle sorte*".

Dat werd bevestigd door het slachtoffer in kwestie. Dergelijke controles en een dergelijk gebrek aan bewegingsvrijheid deden zich bij de beide netwerken voor. Zowel in de appartementen van La Louvière als in Lodelinsart werden bij de huiszoekingen videobewakingssystemen aangetroffen. Officieel was dat om de sekswerkers te beschermen maar in werkelijkheid was dat om te controleren of ze niet probeerden te sjoemelen met de gevraagde sekstarieven aan de klanten, zodat ze minder moesten afgeven aan de beklaagden.

Sophie had dat zelf verklaard met betrekking tot het eerste netwerk:

"*Ali* (bewaker) *était chargé d'assurer la sécurité des prostituées mais devait également faire en sorte qu'elles ne mentent pas si le client restait plus longtemps, ce qui faisait perdre de l'argent à Dulce. C'est d'ailleurs déjà arrivé et c'est pour cette raison que Michel avait mis ce système en place*".

Tijdens haar verhoor bevestigde het slachtoffer Luisa formeel dat ze bewaakt werden en voegde toe wat medehoofdbeklaagde Fausto hun had gezegd:

"*Lors de notre rencontre, Fausto nous a dit qu'il y avait des caméras partout dans l'immeuble, et nous devions faire attention à tout, car il surveillait tout pour qu'on ne le vole pas…".*

De verklaringen van de slachtoffers van mensenhandel Lara en Luisa tonen aan dat zij niet vrij waren om te gaan en te staan waar ze wilden. Uit de WhatsAppberichten bleek dat zij toestemming moesten vragen aan Mae wanneer ze het gebouw wilden verlaten en haar *in real time* over hun verplaatsingen op de hoogte moesten houden.

Zij verklaarden onafhankelijk van elkaar dat ze zeven dagen op zeven moesten werken en om een dag verlof te kunnen krijgen 50 euro boete moesten betalen, waardoor zij 's nachts soms vluchtten:

"Nous étions obligées de faire ce qu'ils nous disaient de faire. Lors de notre entrevue, nous n'avons pas reçu beaucoup d'informations et nous allions apprendre au jour le jour, sur le tas. Il était également convenu que si nous souhaitions faire une sortie, nous devions payer chacune 50 euros, sinon, il prendrait nos affaires et les jetterait à la rue, car la chambre devait être rentabilisée… Quand nous étions chez Mae, il est arrivé que Lara et moi prenions la fuite pour ne pas la payer. Nous fuguions pour une nuit. À notre retour, Mae nous disait que ça n'irait plus ainsi. Nous profitions que Mae soit endormie pour nous échapper par la fenêtre à l'arrière, nous évitions Ali".

b. Geweld

Bewaker Ali gedroeg zich agressief tegenover de sekswerkers. Hij dwong ze 's nachts met toestemming van hoofdbeklaagde Mae om klanten te ontvangen die drugs gebruikten. De jonge slachtoffers van mensenhandel hadden daarover een WhatsAppbericht gestuurd dat geanalyseerd werd door de politie:

"Lara et Luisa ont manifestement eu un problème avec Ali car Lara s'en plaint à Mae en faisant référence à des maltraitances".

Lara getuigde over de agressie tegen haar bevriende collega-sekswerker:

"*Vous me demandez ce qu'il se passait si nous n'avions pas envie. Ali se fâchait. Il était très agressif avec nous, c'est arrivé qu'il empoigne Luisa et la colle au mur car elle refusait ce qu'il exigeait*".

Volgens het andere slachtoffer Luisa was Ali de rechterhand van de hoofdbeklaagde Mae en de eigenaar Michel, waarbij de agressie van Ali oogluikend werd toegelaten door Mae:

"*Vous me demandez le rôle d'Ali, il faisait un peu le rôle de garde sécurité du bâtiment. Il me faisait peur car il était agressif avec les filles et avec moi aussi. Il est arrivé qu'il frappe une copine de X* (sekswerker)*. Lorsque je ne voulais pas servir un client car j'étais fatiguée, il me forçait à m'en occuper en ayant une attitude menaçante et agressive avec moi mais il ne proférait cependant pas de menaces à mon encontre. Il vendait la drogue à ses clients et également aux filles… Il ne m'a jamais frappée car je me taisais directement dès qu'il était menaçant et agressif envers moi. Il n'était agressif avec moi qu'en présence de Lara et/ou de clients. C'est arrivé qu'il soit ainsi devant d'autres, notamment Mae et Valentin, mais personne ne lui a jamais rien dit".*

Daarnaast had hoofdbeklaagde Mae zelf een slachtoffer en haar familie bedreigd en geprobeerd hun identiteitsdocumenten af te nemen onder het voorwendsel dat zij die nodig hadden voor een document.

c. Manipulatie

Chauffeur Valentin ronselde meerdere sekswerkers in Brazilië, wierp zich nadien op als hun chaperon en won het vertrouwen van de slachtoffers om het nadien te misbruiken. Daarbij manipuleerde hij hen en stimuleerde soms hun verliefdheid.

Het jonge slachtoffer Luisa was zijn oogappel en zij besefte dat hij haar had gemanipuleerd:

"*Vous me demandez ce que je pense de lui. J'avais une certaine attirance, de la tendresse envers cette personne. Il semblait s'intéresser à moi et ressentir quelque chose de spécial pour moi. Je suis effarée de me rendre compte que Valentin me manipulait. J'avais confiance en lui, mais tout était calculé au final. Vous me demandez si j'ai eu des relations sexuelles avec Valentin, je vous réponds par l'affirmative, il ne m'a pas payée. Lorsque je parlais de ce que je faisais, il me recadrait, il me disait que c'était mon travail. Le fait que j'aie des rapports sexuels avec d'autres hommes ne le dérangeait pas. Pour lui, c'était le travail, mon travail. Il m'envoyait des morceaux de musique, des conseils, des messages avec des petits cœurs… En fait, à présent, je me rends compte que Valentin contrôlait notre vie. D'ailleurs, lorsque Lara et moi nous quittions la maison de Mae pour nous balader, Mae contactait Valentin afin qu'il tente de nous convaincre d'y retourner".*

Hoofdbeklaagde Fausto had zijn eigen nichten overgehaald om zich te prostitueren om het huis van hun familie in Brazilië af te betalen nadat hun vader gestorven was. Ze voelden zich beschermd door dezelfde chaperon Valentin. Het slachtoffer Luisa legde uit hoe hij hun vertrouwen had misbruikt toen zij wilden vluchten:

"*Mae n'aimait pas que l'on soit en contact avec les autres filles de l'immeuble. Je n'ai connu que les autres filles qui ont travaillé dans l'appartement de Mae, à savoir les deux nièces de Fausto… Elles étaient très jeunes, âgées de dix-huit à vingt ans… En effet, un jour Clara* (nichtje) *avait décidé de s'enfuir et elle avait demandé à Valentin qu'il vienne la chercher mais il n'est jamais venu et il l'a trahie. Valentin a prévenu Fausto de son intention de s'enfuir et lui avait demandé de venir la chercher. Je ne sais pas si elle a été punie… Je sais que Clara était très fatiguée car Fausto lui en demandait de plus en plus et physiquement, c'était éprouvant. Quand Clara s'est confiée à moi et m'a dit qu'elle voulait à nouveau fuir, elle m'a fait promettre de n'en parler à personne, même Valentin… Je suis allé le trouver et lui ai demandé pourquoi il avait dénoncé Clara à Fausto, il m'a dit qu'il travaillait comme chauffeur, et que s'il avait aidé les nièces de Fausto, il aurait eu des problèmes avec lui".*

1.3.4. Slachtofferstatuut (en slachtofferverklaringen)

Uit de verklaringen bleek dat vijf Braziliaanse sekswerkers zichzelf als slachtoffers beschouwden onder wie het viertal dat in het vonnis onder de categorie mensenhandel valt.

Drie van hen alsook een slachtoffer van mensensmokkel werden zeker door een gespecialiseerd opvangcentrum begeleid in het kader van het slachtofferstatuut mensenhandel.

Enkele slachtoffers beschouwden zichzelf aanvankelijk niet als slachtoffers. Nochtans hadden zij voldoende gedetailleerde verklaringen afgelegd en kwamen ze nadien toch in het slachtofferstatuut terecht.

Dat was het geval bij het Braziliaanse slachtoffer Paolina dat niet wou dat haar familie en haar omgeving te weten zouden komen dat ze haar geld met sekswerk had verdiend. Nadien werd ze opnieuw verhoord in het bijzijn van een medewerker van een gespecialiseerd opvangcentrum voor mensenhandel dat haar in begeleiding had genomen. Bij het proces had zij zich burgerlijke partij gesteld.

De twee andere slachtoffers van mensenhandel Lara en Luisa die gedetailleerde belastende verklaringen hadden afgelegd zaten eveneens in het slachtofferstatuut en hadden zich burgerlijke partij gesteld. Lara had tijdens haar eerste verhoor twijfels geuit omdat ze onvoldoende geïnformeerd was over het opvangsysteem:

"*Vous me précisez que l'État belge reconnait les victimes de la traite ou du trafic des êtres humains et qu'il existe des services d'aide et de protection de ces victimes. Je vous réponds que je ne sais pas car je ne sais pas comment les services d'aide fonctionnent*".

Nadien was dat wel uitgeklaard want een volgend verhoor vond plaats in het bijzijn van een medewerker van een gespecialiseerd opvangcentrum waar ze in begeleiding was.

Verderop komt ten slotte nog het verhaal van een vierde en een vijfde slachtoffer aan bod. Joana had zichzelf aangemeld terwijl het vijfde slachtoffer via een ander dossier mensenhandel gedetecteerd werd. Deze laatste is de trans persoon die opgevangen werd als slachtoffer van mensensmokkel maar die verdween.

a. Braziliaans slachtoffer van mensenhandel Joana

Deze 38-jarige Braziliaanse sekswerker kwam zich spontaan bij de lokale politie van Charleroi aanbieden om een verklaring af te leggen over feiten waarvan ze het slachtoffer was geweest. Opmerkelijk was dat zij vergezeld werd door de zestigjarige Braziliaanse vrouw Catia uit Brussel die in de politiedatabanken geregistreerd stond voor feiten van mensenhandel en die haar in contact had gebracht met hoofdbeklaagde Mae van het tweede netwerk. Zelf werd Catia niet verhoord. Slachtoffer Joana stelde zich geen burgerlijke partij tijdens het proces.

Joana verbleef officieel in Spanje en was sinds 2009 getrouwd met een Spanjaard. Ze had in Spanje 3.000 euro schulden opgebouwd en zocht een manier om dat geld terug te verdienen. Op advies van haar vriendin Catia ging ze vanuit Spanje naar België om sekswerk te leveren. Catia kende Mae goed en had haar gecontacteerd om haar logement en prostitutieplaats in Charleroi te regelen.

In Lodelinsart werkte ze acht dagen en verdiende daarbij 300 euro, waarvan zij de helft afgegeven had aan Mae. Ze had gemerkt dat er veel sekswerkers waren maar had geen contact met hen, wat ook niet gewenst was door Mae. Ze heeft er niet lang gewerkt want kreeg een probleem met Mae en haar identiteitsdocumenten werden nadien gestolen:

"*Je n'ai pas beaucoup travaillé parce que j'ai eu un problème avec Mae. En fait, elle voulait que j'aie une relation sexuelle avec Michel. Je n'ai pas voulu car elle voulait que je le fasse gratuitement. À cause de cela on ne m'envoyait plus de clients et je n'ai plus travaillé. Finalement, j'ai dépensé le peu d'argent que j'avais gagné. Après cela, mes documents ont disparu. On m'a volé ma carte d'identité espagnole, ma carte de sécurité sociale, mon permis de conduire espagnol, une carte de banque. Il y avait aussi environ 200 euros. Je soupçonne Mae ou Michel de m'avoir volée, car ma chambre était toujours fermée à clef et je ne suis jamais sortie du bâtiment".*

Ze had ondertussen ook slechte ervaringen met de arbeidsomstandigheden, waarbij ze om 9u00 gewekt werden door de bewaker Ali om te beginnen met het sekswerk. Hij schuwde het geweld niet:

"*Le gardien de l'immeuble venait parfois nous réveiller afin que nous commencions à travailler. Il s'agit d'un homme qui fait très peur, je l'ai vu frapper une fille mais je ne sais pas pourquoi … Il n'y a qu'une seule fois, très tôt le matin, où le gardien est venu frapper à ma porte en me disant que je devais travailler. Je lui ai dit que je dormais et il m'a répondu que j'étais là pour travailler. Ce gardien était accompagné de cinq autres gars. J'ai eu peur, mais ils ne m'ont rien fait. De toute façon, on n'avait pas le temps de sortir car le but était de faire un maximum de clients*".

Bij haar vertrek werden zij en haar familie bedreigd door Mae, zodat zij zeker niet naar de politie zouden stappen:

"*Mae m'a menacée, elle m'a dit que je ne devais pas aller déposer plainte pour le vol de mon portefeuille. Elle m'a dit que je pouvais perdre beaucoup. C'est pour cela que j'ai peur, elle a mes documents d'identité, elle a mon adresse. C'est pour cela qu'au début, je ne voulais pas porter plainte. Comme je n'avais aucun endroit où aller, j'ai attendu quatre jours pour prévenir Catia. J'avais peur de rester. Quand Catia est arrivée, j'ai prévenu Mae que je partais. Elle n'était pas contente, elle m'a dit qu'elle avait beaucoup à perdre mais que moi et ma famille avions beaucoup plus à perdre. Elle disait : rentre directement chez toi et ne va pas à la police*".

Op vraag van de politie verklaarde Joana dat zij zich als een slachtoffer van mensenhandel beschouwde. Vermoedelijk was zij niet in begeleiding bij een gespecialiseerd opvangcentrum voor mensenhandel en dus niet in het slachtofferstatuut omdat ze nadien niet meer verhoord werd en niet meer voorkwam in het dossier. Ze was via Catia ook in contact gebleven met het milieu dat haar uitgebuit had, wat niet strookt met de voorwaarden van het statuut.

b. Slachtoffer trans persoon

Dit 27-jarige Braziliaanse slachtoffer was op 3 maart 2019 verhoord in het kader van een dossier rond mensenhandel in Luik waarbij ze administratief werd aangehouden bij een huiszoeking in een Luiks prostitutiehuis dat een target was in dat gerechtelijk onderzoek. Uit de analyse van haar smartphone bleek dat zij vaak telefonisch contact had met hoofdbeklaagde Fausto van het tweede netwerk. Het slachtoffer verklaarde tegenover de lokale politie van Luik dat ze enkele dagen in Lodelinsart voor het tweede netwerk gewerkt had maar moest vertrekken omdat er voor de

volgende dagen geen plaats meer was voor haar. Eerder was ze volgens haar verklaring nog actief geweest in Schaarbeek, Antwerpen en Leopoldsburg. In het vonnis van het dossier van Charleroi werd ze als een slachtoffer van mensensmokkel beschouwd.

Aanvankelijk had zij foutieve verklaringen afgelegd. Zo werkte ze zogezegd als kapster. Ook weigerde zij zich als een slachtoffer te beschouwen. Op voorstel van de Luikse politie ging ze wel akkoord om met een medewerker van een gespecialiseerd slachtoffercentrum mensenhandel te spreken, wat een voorbeeld van een *best practice* is. Bij aankomst van deze medewerker werd het verhoor onderbroken en kon ze anderhalf uur een gesprek voeren. Na dat gesprek was ze bereid om in het kader van het slachtofferstatuut begeleid te worden door dat centrum:

"*Suite à mon entretien avec Sürya, je souhaite modifier ma déclaration auprès de vos services. En effet, je souhaite être aidée par cette ASBL étant donné le fait que je me sens victime de quelqu'un qui abuse de ma situation et m'oblige à me prostituer. Tout d'abord, je tiens à préciser que ce qui a été dit à propos de l'Italien qui m'a fait venir en Europe, cela reste vrai. Ensuite, pour fuir l'Italie et le réseau de prostitution de là-bas, j'ai trouvé de l'aide en Belgique dans le milieu de la prostitution belge… Je tiens à insister sur le fait que j'ai peur de rentrer au Brésil, car si je rentre dans mon pays, j'ai peur de représailles envers moi et ma famille via Facebook ou d'une autre manière de la part de cet Italien qui a aussi des origines brésiliennes".*

Het slachtoffer legde dan uit dat ze door een '*loverboy*' gerekruteerd was en werd gedwongen om zich te prostitueren in het kader van *debt bondage*. Concreet had ze tijdens het carnaval in Brazilië een Braziliaanse Italiaan ontmoet met wie ze een relatie was begonnen. Daarop had hij haar naar Italië uitgenodigd, haar vliegtuigbiljet betaald en een verbintenis tot tenlasteneming ondertekend om een visum te krijgen. Bij aankomst in Italië had hij haar gedwongen om dat terug te betalen via prostitutie. Daarop werkte ze drie maanden als prostituee in Italië en betaalde 2.000 euro terug. Via contacten binnen het Italiaanse prostitutiemilieu kon ze naar Charleroi vluchten maar kwam ze zonder dat te beseffen in een ander prostitutienetwerk terecht. Aan de politie van Luik verklaarde zij ook uitgebuit geweest te zijn in de prostitutiewereld van Charleroi. Achteraf bleek dus dat het tweede netwerk in Lodelinsart haar had overgenomen.

Aan het einde van dat gesprek werd ze in het Luikse dossier door het gespecialiseerde centrum als een slachtoffer van mensenhandel opgevangen. Daarbij verklaarde zij seksueel uitgebuit te zijn in Charleroi. Maar ze wenste rustig bij de vzw na te kunnen denken over haar situatie voordat er een nieuw politieverhoor plaatsvond dat volledig was. Twee dagen later verdween het slachtoffer uit het gespecialiseerde opvangcentrum, dat de begeleiding daarop stopzette. Daardoor kon ze door de politie van Charleroi niet meer over mogelijke elementen van mensenhandel worden verhoord in het kader van het dossier van Charleroi.

Tot slot moet er worden opgemerkt dat er in de pv's over deze trans persoon wel systematisch in de hij-vorm werd gesproken. Rond de problematiek van trans personen binnen mensenhandel en mensensmokkel moet er dus nog worden gesensibiliseerd bij de autoriteiten.

1.4. Conclusies

Dit dossier toont de (inter)nationale mobiliteit van de Latijns-Amerikaanse sekswerkers in het kader van prostitutiecarrousels die daarmee veel geld verdienen. Om verschuivingen van de criminele activiteiten en de uitbuiting van de sekswerkers te voorkomen, is het noodzakelijk dat het volledige criminele netwerk wordt ontmanteld. Indien dat niet gebeurt, kan het criminele netwerk er zelfs versterkt uitkomen omdat het dan de mogelijkheid heeft om te leren uit zijn fouten en zich kan aanpassen door nieuwe contrastrategieën te ontwikkelen.[407] Daarom is het noodzakelijk om een netwerkanalyse uit te werken over de vertakkingen van het netwerk.

Er kon worden vastgesteld dat de voornaamste beklaagden hun prostitutieopbrengsten investeerden in buitenlandse vennootschappen. Om dat aan te pakken, is internationale financiële samenwerking noodzakelijk. Het CARIN-netwerk vormt daartoe een nuttig instrument en werd in deze zaak ook gebruikt, wat als een *best practice* kan worden beschouwd.

In dit dossier zijn er uiteenlopende soorten profielen van sekswerkers en slachtoffers die relevant kunnen zijn voor de beeldvorming van Latijns-Amerikaanse sekswerkers en hun onderlinge verschillen. Voor de slachtofferaanpak moet er worden onderstreept dat een correcte behandeling van de Latijns-Amerikaanse

407 S. Janssens and J. Leman, *Human Trafficking and Migrant smuggling in South East Europe and Russia: Criminal Entrepreneurship and Traditional Culture*, Palgrave Macmillan, 2015; S. Janssens and J. Leman (2008) "The Albanian and post-Soviet business of trafficking women for prostitution, Structural developments and financial modus operandi", in *European Journal of Criminology*, vol. 5, nr. 4, pp. 433-451.

sekswerkers die administratief zijn aangehouden, onder wie er trans personen zijn, noodzakelijk is om hun vertrouwen te winnen. Een goede praktijk was ook dat een van de administratief aangehouden slachtoffers tijdens haar verhoor – dat erg stroef verliep – in contact werd gebracht met een medewerker van een gespecialiseerd opvangcentrum. Die slaagde erin om het vertrouwen te winnen van het slachtoffer en haar in begeleiding te nemen. Dat slachtoffer verdween uiteindelijk, maar een dergelijke aanpak loont wel degelijk de moeite en moet worden gestimuleerd.

2. Economische uitbuiting: Dossier bouwsector (Hasselt)

Inleiding

Dit dossier betreft mensenhandel met het oog op economische uitbuiting van zes slachtoffers op een bouwwerf in Malmédy tussen april en oktober 2020, waarbij er een slachtoffer in levensgevaar werd gebracht. De twee beklaagden werden bij verstek veroordeeld voor mensenhandel[408] en sociale fraude. Het onderzoek lag in het verlengde en was afgesplitst van een dossier rond een moordpoging naar aanleiding van een schietpartij door een van de beklaagden.

Drie Bulgaarse slachtoffers en Myria stelden zich burgerlijke partij.

2.1. Structuur netwerk

De twee beklaagden zijn afkomstig van Turkije en hebben de Belgische nationaliteit.

Er werd vastgesteld dat de beklaagden jarenlang en doelbewust **frauduleuze constructies** hebben opgezet en uitgevoerd, waarbij de wet omzeild werd om een financieel voordeel te realiseren. De firma's werden ingeschakeld in onderaanneming voor legitieme opdrachten, zoals de bouw van de moskee in Malmédy, waar ze tussen 30 april en 8 oktober 2020 arbeiders tewerkstelden.

De Belgische autoriteiten kenden de beklaagden al voor criminele feiten. Een van hen was gekend voor drugsfabricatie en er werden meerdere dossiers tegen hem geopend voor verboden wapenbezit en -handel.

De beide beklaagden hadden een verleden als zaakvoerders van diverse failliete bouwfirma's. Enkele van deze firma's maakten het voorwerp uit van een onderzoek naar witwaspraktijken. Ook werden er sinds 2013 processen-verbaal opgesteld tegen een van de beklaagden voor het niet-uitvoeren van de Dimona-aangifte[409].

Een slachtoffer werd zonder dat hij het wist gebruikt als stroman. De beklaagden lieten hem geloven dat hij documenten ondertekende met betrekking tot zijn tewerkstelling, terwijl hij in werkelijkheid documenten ondertekende in het kader van een frauduleuze constructie. Later verklaarde het slachtoffer nog nooit van de firma in kwestie te hebben gehoord. Ernstige vormen van geweld werden gebruikt bij herhaalde weigeringen om documenten te ondertekenen. De desbetreffende firma was in faling en maakte het voorwerp uit van een inlichtingenrapport in het kader van een witwasoperatie. Drie slachtoffers ondertekenden arbeidsovereenkomsten op naam van die firma. Zij werden niet op de hoogte gebracht van het faillissement een week later en bleven werken in de veronderstelling dat zij officieel en met een geschreven arbeidsovereenkomst aan de slag waren.

Daarnaast probeerden de beklaagden de slachtoffers te betrekken bij het opzetten van hun frauduleuze constructies. Een slachtoffer werd verteld dat hij – via het opstarten van een vennootschap – een lening van 3.000 euro in België kon aangaan, om het bedrijf vervolgens failliet te laten gaan en met het geld naar Bulgarije te vluchten.

2.2. Onderzoek

Het dossier inzake economische uitbuiting is grotendeels gebaseerd op het dossier rond de moordpoging. Dat in combinatie met verdere verhoren, uitgevoerd door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ).

---

408 Corr. Limburg, afdeling Hasselt, 17 juli 2023, 17e k. (bij verstek): zie verder in dit verslag, dit deel, hoofdstuk 3, punt 2.3.1.

409 Dimona (de onmiddellijke aangifte van tewerkstelling) is een elektronisch bericht waarmee de werkgever de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid op de hoogte brengt dat hij een werknemer aanwerft of dat een werknemer zijn onderneming verlaat.

2.2.1. Opstart van het onderzoek

Op 7 oktober 2020 vond een schietpartij plaats op een werf in Malmédy, waarbij een van de beklaagden een Bulgaarse arbeidskracht neerschoot. Er werd onmiddellijk een gerechtelijk onderzoek opgestart onder leiding van de onderzoeksrechter in Verviers.[410] Het onderzoek was in de eerste plaats gericht op de omstandigheden van de schietpartij, maar de twee slachtoffers schetsten daarnaast duidelijk een context van mensenhandel. Op 8 oktober opende het parket van Luik dan ook een onderzoek naar mensenhandel. Een week later maakte het dat dossier over aan het arbeidsauditoraat van Hasselt met de suggestie om een dossier inzake mensenhandel op te starten. Daarnaast had de RSZ in deze periode meldingen van mogelijke uitbuiting in het kader van mensenhandel gekregen via mailberichten van twee afzonderlijke slachtoffers.

De RSZ werd door het arbeidsauditoraat gelast met het onderzoek naar mensenhandel. Op 13 januari 2021 vroeg het arbeidsauditoraat de onderzoeksrechter toegang tot het onderzoek rond de moordpoging. Op 21 januari 2021 ontving de RSZ-inspectie via de onderzoeksrechter de afschriften van pv's over het onderzoek naar het schietincident. Een week later stelde de RSZ een synthese-pv op inzake mensenhandel en sociale fraude tegen de beide beklaagden. Ter aanvulling stelde het Toezicht op de Sociale Wetten (TSW) een bijkomend pv op voor looninbreuken.

2.2.2. Digitaal onderzoek

Tijdens een gsm-analyse bij een beklaagde kwamen er tientallen foto's aan het licht van identiteits- en bankkaarten van vermoedelijke buitenlandse arbeiders, wat aantoonde dat de slachtoffers geronseld werden. De foto's werden genomen bij de aankomst van de arbeiders in België. De arbeidsauditeur verzocht de bevoegde politiedienst in de fotobestanden van de gsm's van de beklaagden op zoek te gaan naar de exacte tijdstippen waarop de foto's van identiteits- en bankkaarten waren genomen.

De arbeiders werden tegen betaling naar het Belgische grondgebied gebracht met een minibus door een Roemeense chauffeur, die ook in het bezit was van hun Bulgaarse identiteitsdocumenten. De chauffeur was al gekend bij de Belgische autoriteiten voor feiten van bendevorming en mensenhandel. De rekrutering gebeurde aan de hand van reclameaffiches en via Facebook-advertenties, met beloftes over een vergoeding van 11 euro per uur en gratis onderdak.

Dankzij openbronnenonderzoek kon het Facebook-profiel van deze Roemeense chauffeur worden achterhaald. Zijn profielfoto's werden vergeleken met de identiteitskaarten op de gsm van de beklaagde, en zo werd hij geïdentificeerd. Zijn profielfoto werd vervolgens gebruikt om zijn identiteit door de slachtoffers te laten bevestigen. Daarnaast werd er een geldtransactie tussen de beklaagde en de chauffeur vastgesteld via een document van Western Union.

In het kader van het onderzoek deed de RSZ-inspectie op 23 juni 2021 de suggestie aan het arbeidsauditoraat om op zoek te gaan naar beelden op de gsm van de beklaagde die gewelddaden ten aanzien van het slachtoffer konden illustreren. Het slachtoffer in kwestie werd misbruikt als stroman en hij kreeg het statuut mensenhandel. Hij had tijdens zijn verklaringen vermeld dat hij gezien had hoe een van de beklaagden dat opgenomen had met zijn gsm. Het opvragen van deze video kan als een goede praktijk worden benoemd.

De arbeidsauditeur verzocht de bevoegde politiedienst in de fotobestanden op de gsm's van de beklaagden op zoek te gaan naar de video in kwestie. Tijdens die gsm-analyse was het technisch niet mogelijk om de 112.420 fotobestanden allemaal te bekijken. Ook had de politie geen toegang tot gegevens van *messaging apps* zoals WhatsApp die via de gsm ontvangen of verzonden zouden kunnen zijn. Mede hierdoor kon het filmpje van de folterpraktijken ten aanzien van een slachtoffer niet worden gevonden.

2.2.3. Financiële analyse

Al op 13 september 2017 meldde de Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI) verdachte activiteiten van de bouwfirma X, die een centrale rol speelde in de frauduleuze constructie, wegens ernstige aanwijzingen van witwassen van geld dat voortkwam uit mensenhandel. Later is gebleken dat een van de slachtoffers als stroman fungeerde van de firma die de activiteiten van firma X overnam. Die firma kwam vervolgens terecht in een sterfhuisconstructie, met een faillissement in 2020 als resultaat.

Op 9 juni 2022 vroeg het arbeidsauditoraat een overzicht van al de onroerende goederen van een van de beklaagden op bij het kadaster. De beklaagde bleek geen

410 Dit onderzoek leidde op 4 augustus 2021 tot een veroordeling voor poging tot moord door de correctionele rechtbank van Verviers. Ook het hof van beroep van Luik achtte op 23 juni 2022 de feiten bewezen.

eigendommen meer op zijn naam te hebben staan in België. Wel had hij zich ondertussen in Turkije gevestigd. Dat adres was gekend bij Belgische justitiële diensten. Ook de tweede beklaagde bevond zich in Turkije. Allebei konden ze niet meer worden verhoord.

2.3. Slachtofferanalyse

Zes Bulgaarse arbeiders werden beschouwd als slachtoffers van mensenhandel. Op basis van verschillende verklaringen bleek er sprake te zijn van tientallen buitenlandse arbeidskrachten die voor de firma werkten.

Dankzij de gsm-analyse van de beklaagde konden 54 identiteiten worden vastgesteld: twintig van Bulgaarse origine, tien van Oekraïense origine, vier van Belgische origine, drie van Roemeense origine, een van Italiaanse origine, en een van wie de origine niet kon worden achterhaald. Op basis van de scans van de bankkaarten kon er worden afgeleid dat er nog vijftien andere personen waren.

Een slachtoffer verklaarde gehuisvest te zijn met zeven à acht andere arbeiders die de Bulgaarse of de Moldavische nationaliteit hadden. Er werden geen Moldaviërs gehoord in het kader van het onderzoek.

2.3.1. Elementen mensenhandel

Om de arbeiders op te lichten, werd er gebruikgemaakt van verschillende listige kunstgrepen. De arbeiders tekenden hun geschreven arbeidsovereenkomsten in goed vertrouwen. De contracten waren in het Nederlands opgesteld, terwijl de betrokkenen die taal niet machtig waren. Na het faillissement van de firma bleven ze werken in de veronderstelling dat hun tewerkstelling wettelijk in orde was.

Een andere listige kunstgreep betreft een van de slachtoffers die arbeid verrichtte terwijl hij in de waan verkeerde als werknemer bij de firma te werken maar in werkelijkheid als schijnzelfstandige actief was. Maanden later werd hij per brief ingelicht over de sociale lasten die hij moest betalen. Het ging over een bedrag van 750 euro. Myria heeft in het verleden al aanbevolen om onbetaalde sociale lasten van slachtoffers van mensenhandel kwijt te schelden.[411]

a. Geweld

Wat verbaal geweld betreft, werden de arbeiders op de werf het slachtoffer van scheldtirades wanneer er iets fout liep of als er te traag werd gewerkt.

Voorts vond er ernstig fysiek geweld plaats. Dat geweld werd gebruikt om dwang uit te oefenen ten aanzien van de slachtoffers. Een van de beklaagden was al gekend bij justitiële diensten voor slagen en verwondingen. Hij zou een slachtoffer, dat misbruikt werd als stroman, twee en een halve maand bedreigd hebben, vooraleer hij hem ontvoerde en vier dagen lang opsloot. Daarbij vonden folterpraktijken plaats, om hem een document over het faillissement van de firma te laten ondertekenen.

Bij het schietincident op 7 oktober 2020 werd een tweede arbeider het slachtoffer van ernstig geweld. Dat slachtoffer werd neergeschoten, nadat hij zich had verzet tegen de beklaagden, naar aanleiding van het inhouden van het salaris van hemzelf en meerdere andere arbeiders. Het slachtoffer hield er een fysieke handicap aan over.

Aan de beide slachtoffers van fysiek geweld werd het slachtofferstatuut mensenhandel toegekend.

b. Tewerkstelling

De tewerkstelling vond plaats in omstandigheden die in strijd waren met de menselijke waardigheid. De werkdagen en -weken van de arbeiders waren bijzonder lang: minstens zes dagen per week, soms zelfs op zondag, en minstens tien uur per dag. De zes arbeiders werkten – terwijl zij daarover in het ongewisse werden gelaten – in het zwart, zonder Dimona-melding en zonder aangifte van de hun verschuldigde lonen bij de RSZ.

De lonen waren veel lager dan het minimumloon en werden onregelmatig en maar deels uitbetaald. Er waren geen schriftelijke documenten rond de werkuren of betalingen. Soms werden kleine bedragen cash gegeven. Maar één slachtoffer verklaarde via zijn rekeningnummer geld ontvangen te hebben, wat ook blijkt uit de bankgegevens van een van de beklaagden. Er werd verdeeldheid gezaaid onder de arbeiders, door hun niet allemaal hetzelfde loon te beloven. Er werd hun gevraagd daarover te zwijgen.

Uit de berekening op basis van de minimumuurlonen blijkt dat in totaal 81.177,59 euro werd ontdoken op sociale lasten en dat de beklaagden de zes slachtoffers

411 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2023, Een keten van verantwoordelijkheden*, p. 180, aanbeveling 9.

nog lonen verschuldigd zijn van 7.223,13 euro tot 14.729,00 euro.

Wanneer er uiteindelijk een protestactie plaatsvond, dreigden de beklaagden met repatriëring naar Bulgarije en met de complete inhouding van de lonen.

Hun kwetsbare situatie hield voorts in dat zij geen officieel sociaal statuut hadden, en niet konden genieten van enige sociale bescherming. Zo verklaart een van de slachtoffers dat wanneer hij ernstig verkouden was er geen dokter werd geraadpleegd, door de afwezigheid van een ziekteverzekering.

c. Huisvesting

De twee beklaagden organiseerden de huisvesting van hun arbeiders. Dat creëerde een sterke afhankelijkheid bij de slachtoffers. Er werden twee uitvalsbasissen gelokaliseerd voor het huisvesten van de arbeiders. De beide adressen werden door slachtoffers herkend op basis van een foto op Google Street View. De huizen waren in een erbarmelijke staat.

Aanvankelijk moesten de arbeiders niets betalen voor hun huisvesting, later alleen voor water en elektriciteit. Uiteindelijk eiste een van de beklaagden tussen 350 euro en 750 euro huur per maand. Dat werd geïnd door middel van inhouding op de lonen, die maar gedeeltelijk werden betaald.

2.3.2. Slachtofferverklaring

De slachtofferverklaringen leverden samen een beeld op van hoe de beklaagden omgingen met de arbeiders en hoe precair de omstandigheden waren waarin zij zich daardoor bevonden.

In de eerste mail naar de RSZ met melding van indicatoren van mensenhandel verklaarde het slachtoffer naar België te zijn gekomen om de studies van zijn dochter te bekostigen. Hier werd hij niet betaald voor zijn werk en beschikte hij niet over een ziekteverzekering. Dat terwijl hij astmapatiënt was en nood had aan medische hulp. Het slachtoffer keerde zonder vergoeding terug naar Bulgarije.

Het slachtoffer dat als stroman werd misbruikt getuigde over de bedreigingen en het geweld. Er werd ermee gedreigd dat zijn vrouw en zijn zoon zouden worden vermoord. Het slachtoffer werd vier dagen lang opgesloten. Daarbij werd hij bewaakt door een agressieve hond. Er werd ermee gedreigd dat zijn vingers zouden worden afgesneden. Tot bloedens toe werd hij geslagen. Hij verklaarde dat dit gefilmd zou zijn door een beklaagde om andere arbeiders in het gareel te houden. Het slachtoffer vluchtte weg en dook twee dagen onder in het bos. Uiteindelijk keerde hij terug naar de beklaagden, bij gebrek aan onderdak en voedsel.

Het slachtoffer van de moordpoging verklaarde dat het wapen niet afging toen de beklaagde het tegen zijn slaap hield en de trekker overhaalde. Vervolgens herlaadde hij het en schoot hij twee keer op het been van het slachtoffer. Daarbij werden twee botten gebroken, waarvoor een chirurgische ingreep nodig was.

Een slachtoffer werd niet gehoord. Hij was al teruggekeerd naar Bulgarije om medische redenen. Er werd geen rogatoire commissie ingesteld voor zijn verhoor.

2.3.3. Slachtofferstatuut

Drie slachtoffers stelden zich burgerlijke partij. Twee onder hen kregen het slachtofferstatuut mensenhandel. Het ging daarbij over de twee slachtoffers die getuigd hadden over het fysieke geweld dat tegen hen gepleegd was. Na het schietincident werden zij door het parket van Luik onmiddellijk doorverwezen naar de gespecialiseerde opvangcentra voor slachtoffers van mensenhandel. Een van hen ging in begeleiding bij Sürya, de anderen bij PAG-ASA.

Het derde slachtoffer dat zich burgerlijke partij stelde zat niet in het slachtofferstatuut mensenhandel.[412] Hij ontving wel degelijk een dagvaarding voor het proces op zijn thuisadres en deed een beroep op dezelfde advocaat als een slachtoffer dat wel in de procedure voor slachtoffers van mensenhandel stapte.

412 Daarover valt geen verdere informatie terug te vinden in het dossier.